

T. C. Resmî Gazete

Kuruluş Tarihi : (7 Teşrinievvel 1336) — 7 Ekim 1920

Yönetim ve yazı işleri için Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğüne başvurulur.	8 Eylül 1990 CUMARTESİ	Sayı : 20629
---	---------------------------	--------------

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Sözleşme

Karar Sayısı : 90/733

6/6/1990 tarihli ve 3655, 3656 sayılı Kanunlarla onaylanmaları uygun bulunan ekli :

1 — “Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi”ne,

2 — “Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü”ne,

katılmamız; Dışişleri Bakanlığı'nın 9/7/1990 tarihli ve ELUK-196-3716 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 1/8/1990 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Turgut ÖZAL
Cumhurbaşkanı

Y. AKBULUT
Başbakan

M. KEÇECİLER
Devlet Bakanı

C. ÇİÇEK
Devlet Bakanı

İ. ÖZARSLAN
Devlet Bakanı

K. AKKAYA
Devlet Bakanı

A. AKSU
İçişleri Bakanı

C. ALTINKAYA
Bayındırlık ve İskân Bakanı

L. KAYALAR
Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

F. KURT
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

K. İNAN
Devlet Bakanı

İ. ÇELEBİ
Devlet Bakanı

E. KONUKMAN
Devlet Bakanı

H. ÖRÜÇ
Devlet Bakanı

İ. S. GİRAY
Dışişleri Bakanı V.

H. ŞİVGİN
Sağlık Bakanı

İ. AYKUT
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

N. K. ZEYBEK
Kültür Bakanı

H. DOĞAN
Devlet Bakanı

V. DİNÇERLER
Devlet Bakanı

İ. ÖZDEMİR
Devlet Bakanı

M. O. SUNGURLU
Adalet Bakanı

A. KAHVECİ
Maliye ve Gümrük Bakanı

G. TANER
Devlet Bakanı

M. YAZAR
Devlet Bakanı

M. TAŞAR
Devlet Bakanı

İ. S. GİRAY
Millî Sayınma Bakanı

A. AKYOL
Millî Eğitim Bakanı

C. TUNCER
Ulaştırma Bakanı

Ş. YÜRÜR
Sanayi ve Ticaret Bakanı

İ. AKÜZÜM
Turizm Bakanı

Yürütme ve İdare Bölümü Sayfa : 1

OZON TABAKASININ KORUNMASINA DAİR VIYANA SÖZLEŞMESİ**GİRİŞ**

Bu Sözleşme'nin Tarafları,

Ozon tabakasındaki değişikliğin potansiyel olarak insan sağlığı ve çevre üzerinde zararlı bir etkisi bulunduğunun bilincinde olarak,

Birleşmiş Milletler İnsan ve Çevresi Konferansı Beyannamesi'nin ilgili hükümlerini ve özellikle de, «Devletler, Birleşmiş Milletler Ana Sözleşmesi ve uluslararası hukuk ilkeleri uyarınca kendi çevre politikalarına uygun olarak kendi kaynaklarını hükümran şekilde kullanma hakkını ve kendi kontrolleri ya da yetki alanları içindeki faaliyetlerin, diğer Devletlerin veya ulusal yetki alanlarının sınırları dışındaki sahalarda çevrelere zarar vermemesini temin etme sorumluluğunu haizdirler» ibaresini taşıyan 21 sayılı ilkeyi anımsayarak,

Gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ve özel koşullarını gözönünde bulundurarak,

Uluslararası ve ulusal örgütler bünyesinde ve özellikle de, Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın Dünya Ozon Tabakası Eylem Planı çerçevesinde yürütülmekte olan çalışmaları ve faaliyetleri akıllarında bulundurarak,

Ozon tabakasının korunması için şimdiye kadar ulusal ve uluslararası düzeylerde alınmış bulunan önlemleri de akıllarında bulundurarak,

Ozon tabakasını, beşeri faaliyetlerin yol açtığı değişikliklerden korumak için alınacak önlemlerin uluslararası işbirliğini ve eylemi gerektirdiğinin ve ilgili bilimsel ve teknik görüşlere dayanması icap ettiğinin bilincinde olarak,

Ozon tabakası ve bu tabadaki değişikliklerden kaynaklanan muhtemel olumsuz etkiler hakkında mevcut bilimsel bilgileri daha da geliştirmek için yeni araştırmalar ve sistematik gözlemler yapılması gerektiğinin de bilincinde olarak,

Ozon tabakasındaki değişikliklerin yolaçtığı olumsuz etkilere karşı insan sağlığını ve çevreyi korumaya kararlı olarak, aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

Madde 1**TANIMLAR**

Bu Sözleşme'de :

1. «Ozon tabakası», planeter sınır tabakasının üstündeki atmosferik ozon tabakası anlamında kullanılmıştır.

2. «Olumsuz etkiler», iklim değişiklikleri de dahil olmak üzere, insan sağlığı veya doğal ve kontrollü ekosistemlerin bileşimi, esnekliği ve üretkenliği ya da insana yararlı maddeler üzerinde önemli ölçüde zararlı etkileri bulunan fiziki çevre veya hayvan ve bitki çevresi anlamında kullanılmıştır.

3. «Alternatif teknolojiler veya ekipman», ozon tabakası üzerinde olumsuz etkileri azaltan, ortadan kaldıran veya önleyen maddeler anlamında kullanılmıştır.

4. «Alternatif maddeler», ozon tabakası üzerinde olumsuz etkileri azaltan yok eden veya bu etkilerin oluşmasını engelleyen maddeler anlamında kullanılmıştır.

5. «Taraflar», metinde aksi belirtilmedikçe, bu Sözleşme'nin Tarafları anlamında kullanılmıştır.

6. Bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü», belirli bir bölgedeki hükümler Devletler tarafından oluşturulan ve bu Sözleşme'nin veya protokollerinin düzenlendiği konularda yetkisi bulunan ve kendi iç prosedürlerine göre ilgili belgeleri imzalamaya, onaylamaya, kabul etmeye veya katılmaya yetkisi olan bir örgüt anlamında kullanılmaktadır.

7. «Protokoller», bu Sözleşme'nin protokolleri anlamında kullanılmaktadır.

Madde 2

GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

1. Taraflar, bu Sözleşme'nin ve taraf oldukları yürürlükteki protokollerin hükümlerine uygun olarak, ozon tabakasında değişikliğe yol açan veya açabilecek insan faaliyetlerinden kaynaklanan ya da kaynaklanabilecek olumsuz etkilere karşı insan sağlığını ve çevreyi korumak için gerekli tedbirleri alacaklardır.

2. Taraflar, bu amaçla ellerindeki imkânlarla ve yeteneklerine uygun olarak :

a) İnsan faaliyetlerinin ozon tabakası üzerindeki ve ozon tabakasındaki değişikliklerin insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini daha iyi anlayabilmek ve değerlendirebilmek için sistematik gözlem, araştırma ve bilgi alışverişi yoluyla işbirliği yapacaklardır;

b) Yetki alanları veya kontrolleri altındaki insan faaliyetlerinin, ozon tabakasındaki değişikliklerden veya muhtemel değişikliklerden kaynaklanan olumsuz etkilere yol açtığı ya da açabileceği tespit edildiği takdirde, bu faaliyetleri kontrol altında tutmak, sınırlamak, azaltmak veya önlemek için uygun yasal ve idari tedbirleri alacaklar ve uygun politikaların ahenkli bir hale getirilmesi için gerekli işbirliğinde bulunacaklardır;

c) Protokollerin ve eklerin kabulü de dahil olmak üzere bu Sözleşme'nin uygulanması için, üzerinde anlaşmaya varılan tedbirlerin, işlemlerin ve standartların formülasyonu için işbirliği yapmak;

d) Bu Sözleşme'nin ve protokollerin etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla bunlara taraf olan uluslararası uzman kuruluşlar ile işbirliği yapmak.

3. Bu Sözleşme'nin hükümleri, uluslararası hukuka uygun olarak, Tarafların, yukarıdaki 1. ve 2. fıkralarda anılanlara ilâveten ulusal önlemler alma hakkını veya Taraflar'dan herhangi birince şimdiye kadar alınmış bulunan ek ulusal önlemleri hiçbir şekilde etkilemeyecektir. Ancak, sözkonusu önlemlerin, Taraflar'ın bu Sözleşme altındaki yükümlülükleriyle çelişmemesi gereklidir.

4. Bu maddenin uygulanmasında, ilgili bilimsel ve teknik görüşler esas alınacaktır.

Madde 3

ARAŞTIRMA VE SİSTEMATİK GÖZLEMLER

1. Taraflar, aşağıdaki konularda araştırma ve bilimsel değerlendirmelerin doğrudan veya yetkili uluslararası organlar kanalıyla yürütülmesini ve bu amaçla işbirliği yapılmasını taahhüt ederler.

a) Ozon tabakasını etkileyebilecek fiziksel ve kimyasal işlemler;

b) Ozon tabakasındaki değişikliklerin insan sağlığına etkileri ve diğer biyolojik etkiler, özellikle de ultraviyole güneş ışınlarındaki değişikliklerin yol açtığı biyolojik etkiler (UV-B) ;

c) Ozon tabakasındaki değişikliklerden kaynaklanan iklimsel etkiler;

d) Ozon tabakasındaki değişikliklerden kaynaklanan etkiler ve insana yararlı doğal sentetik maddeler üzerindeki UV-B radyasyonunda meydana gelen değişiklikler;

e) Ozon tabakasını etkileyebilecek maddeler, uygulamalar, işlemler, faaliyetler ve bunların kümülatif etkileri;

f) Alternatif maddeler ve teknolojiler;

g) İlgili sosyo-ekonomik konular

ve I ile II nolu eklerde irdelenen diğer hususlar.

2. Taraflar, ek I'de irdelendiği gibi, ozon tabakasının durumunun ve ilgili diğer parametrelerin sistematik olarak gözlemlenmesi için, doğrudan veya yetkili uluslararası kuruluşlar kanalıyla ve ulusal mevzuatlarla gerek uluslararası gerekse ulusal düzeylerde süregelen ilgili faaliyetleri gözönüne alarak, ortak veya tamamlayıcı programlar oluşturmayı ya da geliştirmeyi taahhüt etmektedirler.

3. Taraflar, uygun dünya veri merkezleri vasıtasıyla araştırma ve gözlem verilerinin düzenli olarak ve zamanında toplanmasının, değerlendirilmesinin ve dağıtılmasının sağlanması için, doğrudan veya yetkili uluslararası kuruluşlar kanalıyla işbirliğinde bulunmayı taahhüt etmektedirler.

Madde 4

HUKUKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK ALANLARDA İŞBİRLİĞİ

1. Taraflar, ek II'de irdelendiği gibi, bu Sözleşmeyle ilgili bilimsel, teknik, sosyo-ekonomik, ticari ve hukuki bilgi değişimini kolaylaştıracak ve teşvik edeceklerdir. Bu bilgiler, Taraflar'ın mutabık kaldığı kuruluşlara iletilecektir. Bilgiyi veren Taraf'ın gizli olarak nitelendirdiği bilgileri elde eden sözkonusu kuruluşlar bu bilgilerin ifşa edilmemesini sağlamakla ve bu bilgileri bütün Taraflar'a açıklanana kadar muhafaza etmekle yükümlüdür.

2. Taraflar, yürürlükteki ulusal kanunlarına, yönetmeliklerine ve uygulamalarına uygun olarak ve gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını özellikle gözönünde bulundurarak, doğrudan veya yetkili uluslararası organlar kanalıyla, bilgi ve teknoloji transferini geliştirmek için işbirliği yapacaklardır. Bu işbirliği, özel olarak aşağıdaki vasıtalarla yürütülecektir:

a) Alternatif teknolojilerin diğer Taraflarca elde edilmesinin kolaylaştırılması,

b) Alternatif teknolojiler ve teçhizat hakkında bilgi sağlanması ve bunlarla ilgili özel kılavuzların veya el kitaplarının temin edilmesi;

c) Araştırma ve sistematik gözlemler için gerekli teçhizat ve kolaylıkların sağlanması;

d) Bilimsel ve teknik personelin gerektiği şekilde eğitilmesi.

Madde 5

BİLGİ İLETME

Taraflar, bu Sözleşme'nin ve taraf oldukları protokollerin uygulanmasıyla ilgili olarak aldıkları önlemler hakkındaki bilgileri, sözkonusu belgelere taraf olanlarca yapılan toplantılarda belirlenen usul ve aralıklarla, 6. Madde uyarınca toplanan Taraflar Konferansı'na, Sekreteryaya kanalıyla iletceklerdir.

Madde 6
TARAFLAR KONFERANSI

1. Bu Sözleşme ile bir Taraflar Konferansı kurulmaktadır. Taraflar Konferansı'nın ilk toplantısı, 7. Madde uyarınca geçici olarak tayin edilen sekreteryanın çağrısı üzerine ve bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç bir yıl içinde yapılacaktır. Taraflar Konferansı'nı izleyen olağan toplantılar Konferans tarafından ilk toplantıda belirlenecek düzenli aralıklarla yapılacaktır.

2. Taraflar Konferansı'nın olağanüstü toplantıları, Konferans'ın gerekli gördüğü zamanlarda veya Taraflar'dan herhangi birinin yazılı talebi üzerine yapılacaktır. Ancak, talebin sekreteryaya kanalıyla diğer taraflara bildirilmesinden sonraki altı ay içerisinde Tarafların en az üçte birinin desteğini alması gerekecektir.

3. Taraflar Konferansı, kendisi ve kurabileceği alt organlar ile ilgili usul kurallarını, mali prensipleri ve sekreteryanın görevlerini düzenleyen mali hükümleri mutabakat ile tespit edecek ve benimseyecektir.

4. Taraflar Konferansı, bu Sözleşme'nin uygulanmasını sürekli olarak gözden geçirecek ve ayrıca:

a) 5. Madde uyarınca sunulması gereken bilgilerin iletme usulünü ve aralıklarını belirleyecek ve bu bilgilerin yanısıra herhangi bir alt organ tarafından arz edilen raporları değerlendirecektir;

b) Ozon tabakası, ozon tabakasındaki muhtemel değişiklikler ve bu değişikliklerin yol açtığı muhtemel etkiler hakkındaki bilimsel bilgileri inceleyecektir;

c) Ozon tabakasında değişikliğe yol açan veya açabilecek maddelerin ortaya çıkmasını asgariye indirmek için gerekli politikaların, stratejilerin ve önlemlerin, 2. Madde uyarınca uyumlu hale getirilmesini geliştirecek ve bu Sözleşme'yle ilgili diğer önlemler hakkında tavsiyelerde bulunacaktır;

d) 3. ve 4. Maddeler uyarınca, araştırma, sistematik gözlem, bilimsel ve teknolojik işbirliği, bilgi alış-verişi ve teknoloji transferi ile ilgili programlar tespit edecektir;

e) 9. ve 10. Maddeler uyarınca, gerektiği takdirde, bu Sözleşme ve ekleri ile ilgili değişiklikleri gözönünde bulunduracak ve yapacaktır;

f) Protokoller ve ekleri ile ilgili değişiklikleri gözönünde bulunduracak ve değiştirilmelerine karar verildiği takdirde sözkonusu protokole taraf olanlara bu yönde tavsiyede bulunacaktır;

g) 10. Madde uyarınca, bu Sözleşme'ye yeni ekler yapılması hususunu gözönünde bulunduracak ve gerçekleştirecektir;

h) 8. Madde uyarınca protokolleri gözden geçirecek ve benimseyecektir;

i) Bu Sözleşme'nin uygulanması için gerekli alt organları kuracaktır;

j) Bilimsel araştırmalar, sistematik gözlemler ve bu Sözleşme'nin amaçlarına uygun diğer faaliyetler için, yetkili uluslararası kuruluşların ve bilimsel komitelerin, özellikle de Dünya Meteoroloji Örgütü, Dünya Sağlık Örgütü ve Ozon Tabakası Koordinasyon Komitesi'nin yardımlarına başvuracak ve bu kuruluşlarla, komitelerden sağlanan hizmetlerden yararlanacaktır;

k) Bu Sözleşme'de belirtilen amaçlara ulaşılması için gerekli her türlü ilâve eylemi gözönünde bulunduracak ve taahhüt edecektir.

5. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler'in uzmanlık teşkilâtları, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu ve bu Sözleşme'ye taraf olmayan Devletler, Taraflar Konferansı'nın toplantılarında gözlemci sıfatıyla temsil edilebilirler. Ozon tabakasının korunmasıyla ilgili alanlarda uzmanlaşmış olan ve Taraflar Konferansı'nın toplantılarına gözlemci statüsünde katılmak istediğini sekreteryaya bildiren uluslararası veya ulusal, resmi ya da gayriresmi her türlü kuruluş ve organ, Taraflar'ın en az üçte birinin itirazıyla karşılaşmadığı takdirde bu toplantılara kabul edilebilirler. Gözlemcilerin kabulü ve katılımı, Taraflar Konferansı'nın benimsediği usul kurallarına tabidir.

Madde 7

SEKRETERYA

1. Sekreteryanın görevleri şunlardır:

a) 6., 8., 9. ve 10. Maddelerde belirtilen toplantıları düzenlemek ve düzenlenmesine yardımcı olmak;

b) 4. ve 5. Maddelere uygun olarak sağlanan bilgileri ve 6. madde uyarınca oluşturulan alt organların yaptığı toplantılar sonucunda elde edilen bilgileri esas alan raporlar hazırlamak ve dağıtmak;

c) Herhangi bir protokolün kendisine yüklediği görevleri yerine getirmek;

d) Bu Sözleşme altındaki görevlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak yürüttüğü faaliyetler hakkında raporlar hazırlamak ve bu raporları Taraflar Konferansı'na sunmak;

e) İlgili diğer uluslararası organlarla gerekli işbirliğinin kurulmasını sağlamak ve görevlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi için gerekli idari ve akdi düzenlemelere girmek;

f) Taraflar Konferansı'nın tespit ettiği diğer görevleri yerine getirmek.

2. Sekreterlik görevleri. Taraflar Konferansı'nın 6. Madde uyarınca yapılacak ilk olağan toplantısı tamamlanana kadar Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından geçici olarak yürütülecektir. Taraflar Konferansı, ilk olağan toplantısında, bu Sözleşme altında sekreterlik görevi yapmak arzusunu belirten mevcut yetkili uluslararası örgütler arasından sekreteryayı atayacaktır.

Madde 8

PROTOKOLLERİN KABÜLÜ

1. Taraflar Konferansı, toplantılarından biri sırasında 2. Madde gereğince protokoller kabul edebilir.

2. Önerilen her türlü protokol metni, görüşüleceği toplantıdan en az altı ay önce sekreteryaya tarafından Taraflar'a iletilecektir.

Madde 9

SÖZLEŞME VEYA PROTOKOLLERDE DEĞİŞİKLİKLER

1. Taraflar'dan herhangi biri bu Sözleşme'de veya protokollerde değişiklik yapılmasını önerebilir. Bu değişiklikler, diğer hususların yanı sıra ilgili bilimsel ve teknik görüşleri de gözönünde bulunduracaktır.

2. Bu Sözleşme ile ilgili değişiklikler, Taraflar Konferansı'nın toplantısında kabul edilecektir. Protokollerle ilgili değişiklikler ise sözkonusu protokole taraf olanların yapacağı toplantı sırasında benimsenecektir.

Bu Sözleşme'de veya herhangi bir protokolde yapılması önerilen değişikliklerle ilgili metin, sözkonusu protokolde aksi belirtilmedikçe, değişiklik önerisinin kabulü için yapılacak toplantıdan en az altı ay önce sekreteryaya tarafından Taraflar'a iletilecektir. Sekreteryaya, önerilen değişiklikleri, bilgilenmeleri için bu Sözleşme'yi imzalayan taraflara da bildirecektir.

3. Taraflar, bu Sözleşme'de yapılması önerilen her türlü değişiklik hususunda mutabakata varmak için ellerinden gelen bütün çabayı harcayacaklardır. Bütün çabanın harcanmasına rağmen anlaşmaya varılamamışsa, değişiklik son çare olarak, toplantıda bulunan ve oy kullanan Taraflar'ın dörtte üç çoğunluğuyla kabul edilecek ve Depoziter tarafından onay veya kabul için bütün Taraflar'a sunulacaktır.

4. Yukarıdaki 3. fıkrada belirtilen prosedür her türlü protokolle ilgili değişiklikler için geçerli olacak, ancak, sözkonusu protokole taraf olanlardan toplantıda bulunan ve oy kullananların üçte iki çoğunluğu belirtilen değişikliklerin kabulü için yeterli olacaktır.

5. Değişikliklerin onay veya kabulü Depozitere yazılı olarak bildirilecektir. Yukarıdaki 3. ve 4. fıkralara uygun olarak benimsenen değişiklikler, bu Sözleşme'ye taraf olanların en az dörtte üç çoğunlukla veya ilgili protokole taraf olanların -sözkonusu protokolde aksi belirtilmedikçe- en az üçte iki çoğunlukla, değişikliği onayladıklarını veya kabul ettiklerini Depozitere bildirmelerinden sonraki doksanıncı günde, değişikliği kabul etmiş Taraflar arasında yürürlüğe girecektir. Daha sonra, değişiklikler, diğer Taraflar için, sözkonusu Taraf'ın değişikliklere ilişkin kabul veya onay belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

6. Bu maddedeki «toplantıda bulunan ve oy kullanan Taraflar» deyimini toplantıya katılan ve olumlu veya olumsuz oy kullanan Taraflar anlamında kullanılmıştır.

Madde 10

EKLERİN KABÜLÜ VE DEĞİŞTİRİLMESİ

1. Bu Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolün ekleri, bu Sözleşme'nin veya sözkonusu protokolün ayrılmaz bir parçasını oluşturacak ve aksi açıkça belirtilmedikçe, bu Sözleşme'ye veya protokollerine yapılan atıflar, aynı zamanda bunların eklerine de yapılmış addedilecektir. Sözkonusu ekler, bilimsel, teknik ve idari konularla sınırlı olacaktır.

2. Herhangi bir protokolde, bu protokolün ekleriyle ilgili olarak aksi yönde hükümlerin bulunmaması halinde, bu Sözleşme'nin ilâve eklerinin veya herhangi bir protokolün eklerinin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen prosedür takip edilecektir:

a) Bu Sözleşme'nin ekleri 9. Maddenin 2. ve 3. fıkralarında herhangi bir protokolün ekleri ise 9. Maddenin 2. ve 4. fıkralarında belirtilen prosedüre göre önerilecek ve kabul edilecektir;

b) Bu Sözleşme'nin ilâve eklerini veya taraf olduğu herhangi bir protokolün eklerini onaylamayan herhangi bir Taraf, kabul kararının Depozitere iletildiği tarihten itibaren altı ay içinde onaylamama kararını yazılı olarak Depozitere bildirecektir. Bunun üzerine, Depoziter derhal diğer taraflara bu kararı ileticektir. Taraflar, daha önce itiraz ettikleri ekleri herhangi bir zamanda kabul edebilirler. Bu durumda, sözkonusu ekler o Taraf için derhal yürürlüğe girecektir;

c) Depoziter tarafından dolaşıma çıkarılışından itibaren altı ay sonra, bu Sözleşme'nin veya ilgili protokolün yukarıdaki (b) fıkrası hükmü gereğince bildirimde bulunmayan bütün Taraflar için sözkonusu ek geçerli olacaktır.

3. Bu Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolün eklerindeki değişikliklerin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesi, Sözleşme veya protokol eklerinin önerilmesi, kabulü ve yürürlüğe girmesinde kullanılan aynı prosedüre tabi olacaktır. Ekler ve eklerdeki değişiklikler, diğer hususların yanısıra, ilgili bilimsel ve teknik görüşleri gözönünde bulunduracaktır.

4. İlâve bir ekin veya bir ektaki değişikliğin bu Sözleşme'de ya da herhangi bir protokolde değişikliğe yol açması halinde, ilâve ek veya değiştirilmiş ek, bu Sözleşme'deki veya ilgili protokoldeki değişiklik yürürlüğe girene kadar yürürlüğe girmeyecektir.

Madde 11

İHTİLÂFLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Bu Sözleşme'nin yorumlanması veya uygulanmasıyla ilgili olarak Taraflar arasında herhangi bir ihtilaf çıkması halinde, ilgili Taraflar müzakereler yoluyla çözüme gitmeye çalışacaklardır.

2. İlgili Tarafların müzakereler yoluyla çözüme ulaşamamaları halinde, ortaklaşa olarak üçüncü bir tarafın aracılığına başvurulabilir.

3. Bu Sözleşme'nin kabulü, onayı ya da bu Sözleşme'ye Taraf olunması sırasında veya daha sonra herhangi bir zamanda, yukarıdaki 1. ve 2. fıkralara uygun olarak çözümlenemeyen ihtilâflar için bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü, aşağıdaki ihtilâf halli yöntemlerinden birini ya da her ikisini zorunlu olarak kabul ettiğini yazılı şekilde Depozitere bildirebilir:

a) Taraflar Konferansı'nın ilk olağan toplantısında benimsenecek yöntemlere uygun olarak hakemlik;

b) İhtilâfın Uluslararası Adalet Divanı'na sunulması.

4. Eğer Taraflar, yukarıdaki 3. fıkraya uygun olarak aynı veya herhangi bir prosedürü kabul etmemişlerse, tarafların aksi yönde bir mutabakata varmamaları halinde ihtilaf 5. fıkra gereğince uzlaşmaya sunulacaktır.

5. İhtilâfa Taraf olanlardan birinin talebi üzerine bir uzlaştırma komisyonu oluşturulacaktır. Komisyon, ilgili Tarafların her birince atanan eşit sayıda üyelerden ve bu üyelerin ortaklaşa seçecekleri bir başkandan meydana gelecektir. Komisyon'un vereceği karar kesin ve tavsiye niteliğinde olacak ve Taraflar bu kararı iyi niyetle değerlendireceklerdir.

6. Bu maddenin hükümleri her türlü protokol için, ilgili protokolde aksi belirtilmemişse, geçerli olacaktır.

Madde 12

İMZA

Bu Sözleşme, Devletler ve bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri tarafından imzalanmak üzere, 22 Mart 1985 - 21 Eylül 1985 tarihleri arasında Viyana'da Avusturya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nda, 22 Eylül 1985 - 21 Mart 1986 tarihleri arasında ise New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde imzaya açık tutulacaktır.

Madde 13

KABUL VEYA ONAY

1. Bu Sözleşme ve her türlü protokol, Devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme örgütlerinin kabulüne veya onayına tabi olacaktır. Kabul veya onay belgeleri Depozitere tevdi edilecektir.

2. Yukarıdaki 1. fıkrada anılan ve üye Devletleri taraf olmadığı halde bu Sözleşme'ye veya herhangi bir protokole taraf olan örgütler için, bu Sözleşme'nin veya ilgili protokolün her türlü yükümlülüğü bağlayıcı olacaktır. Üye Devletlerinden biri veya daha fazlası bu Sözleşme'ye veya ilgili protokole taraf olan örgütlerin sözkonusu olması halinde, örgüt ve üye Devletleri, duruma göre, bu Sözleşme veya protokol altındaki yükümlülüklerini yerine getirmeleri ile ilgili sorumlulukları hakkında karara varacaklardır. Bu durumda, örgüt ve üye Devletleri, Sözleşme veya ilgili protokol altındaki haklarını birlikte kullanamayacaklardır.

3. Yukarıdaki 1. fıkrada anılan örgütler, bu Sözleşme'nin veya ilgili protokolün düzenlediği hususlardaki yetkilerinin ölçüsünü kabul veya onay belgelerinde açıklayacaklardır. Bu örgütler, yetki derecelerinde önemli bir değişiklik olduğu takdirde Depoziteri haberdar edeceklerdir.

Madde 14

KATILMA

1. Bu Sözleşme veya herhangi bir protokol, imzaya kapandığı tarihten itibaren Devletler'in ve bölgesel ekonomik bütünleşme örgütlerinin katılımına açık tutulacaktır. Katılma belgeleri Depozitere tevdi edilecektir.

2. Yukarıdaki 1. fıkrada anılan örgütler, bu Sözleşme'nin veya ilgili protokolün düzenlediği hususlardaki yetkilerinin ölçüsünü katılma belgelerinde açıklayacaklardır. Bu örgütler yetki derecelerinde önemli bir değişiklik olduğu takdirde Depoziteri haberdar edeceklerdir.

3. Bu Sözleşme'ye veya herhangi bir protokole giren bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri için 13. Maddenin 2. fıkrasının hükümleri geçerli olacaktır.

Madde 15

OY HAKKI

1. Bu Sözleşme'ye veya herhangi bir protokole Taraf olanların her birinin bir oy hakkı bulunacaktır.

2. Yukarıdaki 1. fıkrada belirtilen hüküm dışında, bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri, yetkileri dahilindeki konularda, Sözleşme'ye veya ilgili protokole taraf olan üye Devletlerinin sayısına eşit miktarda oy hakkına sahip olacaktır. Bu örgütler, üye Devletleri oy kullandığı takdirde oy haklarını kullanamayacaklardır. Aynı şekilde, örgütün oy kullanması halinde üye Devletleri oy veremeyecektir.

Madde 16

SÖZLEŞME VE PROTOKOLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. Bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü Sözleşme'ye Taraf olmadığı taktire herhangi bir protokole de taraf olamayacaktır.

2. Herhangi bir protokolle ilgili kararlar, yalnızca ilgili protokole taraf olanlarca alınabilecektir.

Madde 17

YÜRÜRLÜK

1. Bu Sözleşme; kabul, onay veya katılma belge'lerinden yirmincisinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
2. Herhangi bir protokol, sözkonusu protokolde aksi belirtilmedikçe, o protokolle ilgili kabul, onay veya katılma belgelerinden onbirincisinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
3. Sözleşme; kabul, onay veya katılma belgelerinden yirmincisinin tevdi edildiği tarihten sonra bu Sözleşme'yi kabul eden, onaylayan veya bu Sözleşme'ye katılan Taraflar için, kabul, onay veya katılma belgesinin bu Taraflarca tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
4. Herhangi bir protokol, sözkonusu protokolde aksi belirtilmedikçe, yukarıdaki 2. fıkraya uygun olarak bu protokolu kabul eden veya onaylayan ya da yürürlüğe girmesinden sonra bu protokole katılan bir taraf için, hangisinin daha sonra gerçekleştiğine bağli olarak o tarafın kabul, onay veya katılma belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanıncı günde veya Sözleşme'nin o taraf için yürürlüğe girdiği günde yürürlüğe girecektir.
5. Yukarıdaki 1. ve 2. fıkralarda öngörülen amaçla ilgili olarak, bir bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü tarafından tevdi edilen hiçbir belge o örgüte üye Devletler tarafından tevdi edilen belgelere eklenmiş sayılmayacaktır.

Madde 18

ÇEKİNCELER

Bu Sözleşme'ye hiçbir çekince koyulamaz.

Madde 19

AYRILMA

1. Bu Sözleşme'nin bir Taraf için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda, o Taraf, Depozitere yazılı olarak bildirdikten sonra Sözleşme'den ayrılabilir.
2. Herhangi bir protokolün bir Taraf için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda, sözkonusu protokolde aksi belirtilmemişse, o Taraf, Depozitere yazılı olarak bildirdikten sonra o protokolden ayrılabilir.
3. Ayrılma, bu yöndeki kararın Depozitere ulaştığı tarihten itibaren bir yıl bir sürenin geçmesi üzerine veya ayrılma bildiriminde belirtilen daha geç bir tarihte yürürlüğe girecektir.
4. Bu Sözleşme'den ayrılan herhangi bir Taraf, taraf olduğu her türlü protokolden de ayrılmış addedilecektir.

Madde 20

DEPOZİTER

1. Bu Sözleşme'nin ve her türlü protokolün Depoziterlik görevleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından üstlenilecektir.

2. Depoziter, Tarafları özellikle aşağıdaki konulardan haberdar edecektir;
- a) Bu Sözleşme'nin ve her türlü protokolün imzalanması ve 13. ile 14. Madde'lere göre kabul, onay veya katılma belgelerinin tevdi edilmesi;
 - b) 17. Maddeye uygun olarak Sözleşme'nin veya her türlü protokolün yürürlüğe giriş tarihi;
 - c) 19. Maddeye göre yapılan ayrılma bildirimleri;
 - d) Sözleşme ve her türlü protokolle ilgili olarak benimsenen değişiklikler,
9. Madde uyarınca bu değişikliklerin taraflarca kabulü ve yürürlüğe giriş tarihleri;
- e) Eklerin benimsenmesi ve onaylanması ile 10. Madde uyarınca eklerde yapılan değişikliklerle ilgili her türlü haberleşme;
 - f) Bölgesel ekonomik bütünleşme örgütlerinin, bu Sözleşme'nin veya her türlü protokolün düzenlediği hususlardaki yetkilerinin derecesi ve bu yetkilerin ölçüsündeki değişiklikler ile ilgili bildirimleri;
 - g) 11. Maddenin 3. fıkrası gereğince yapılan bildirimler.

Madde 21

ORJİNAL METİNLER

Bu Sözleşme'nin Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerindeki ve hepsi aynı geçerlilikte olan, orijinal metinleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Bu Sözleşme, aşağıda imzası bulunan tam yetkili temsilciler tarafından usûlüne uygun olarak imzalanmıştır.

Viyana

22 Mart 1985

EK 1

ARAŞTIRMA VE SİSTEMATİK GÖZLEMLER

1. Bu Sözleşmedeki Taraflar, başlıca bilimsel konuların aşağıdakiler olduğunu kabul ederler :

a) İnsan sağlığı, organizmalar, ekosistemler ve insanlığa faydalı maddeler için muhtemel öneme sahip ve Dünya yüzeyine ulaşır biyolojik etkilere yol açan güneşin ultra-viyole (UV-B) ışınması miktarını arttıran ozon tabakası değişimi;

b) Ozon'un hava ve iklim şartları için muhtemel öneme sahip atmosferin ısı yapısını değiştirecek olan düzey dağılımının değişmesi.

2. Madde 3'e göre, Sözleşmedeki Taraflar aşağıdakiler gibi araştırmaların, sistematik gözlemlerin, gelecekteki araştırmalar için tavsiyelerin formüle edilmesinin yürütülmesinde işbirliği yapacaklardır :

a) Atmosferin fiziksel ve kimyasal yapısında araştırmalar

i) Kapsamlı teorik modeller : Işıma ile ilgili, dinamik ve kimyasal işlemler arasındaki davranışları inceleyen modellerin daha da geliştirilmesi; doğal ve insan yapısı olarak varolan çeşitli türlerin atmosferik ozon üzerindeki eşzamanlı etkileri hakkında çalışmalar; uydulardan veya uydular dışındaki kaynaklardan alınan verilerin yorumlanması; atmosferik ve jeofizik parametrelerdeki eğilimlerin değerlendirilmesi ve bu parametrelerdeki değişimlerin özel nedenlere maledilmesi için yöntemlerin geliştirilmesi;

ii) Hız katsayıları, yan-kesit soğurulması ve troposfer-stratosfer mekanizmaları, kimyasal ve fotokimyasal işlemler; tüm ilgili tayf bölgelerinde alan ölçümlerini destekleyen spektroskopî verileri ile ilgili laboratuvar çalışmaları;

iii) Alan ölçümleri : Gerek doğal gerek antropojenik kaynaklı gazların konsantrasyon ve akıları; atmosferik dinamik çalışmalar; yerinde ve uzaktan algılama cihazları ile ölçüm yaparak fotokimyasal açıdan ilgili türlerin planeter sınır tabakasına kadar simültane ölçümlerinin yapılması; uydu ölçüm sistemlerinin görelî ve koordineli bir şekilde kullanılması da dahil olmak üzere çeşitli sensörlerin mukayesesi, önemli atmosferik eser bileşenlerinin üç boyutlu bölgeleri, güneşin tayf akısı ve meteorolojik parametreler.

iv) Atmosferik iz bileşenleri, güneş ışınlarının akısı ve meteorolojik parametreler için kullanılan uydusal ve uydusal olmayan alıcıları da içeren cihaz geliştirilmesi.

b) Sağlık, biyolojik ve ışık enerjisi kayıplarının etkileri üzerine araştırmalar

i) Görülebilir ışık ile mor ötesi ışıklara maruz kalan insan ile (a) renk maddelerinin çokluğundan veya azlığından meydana gelen kanserin gelişimi ve (b) bağışıklık sistemi üzerine etkileri arasındaki ilişkiler;

ii) (a) Tarım ürünleri, ormanlar ve diğer karasal çevre sistemleri ve (b) sudaki besin ağı ile dalyanlar ve sualtı planktonları tarafından oksijen üretiminin olası engellenmesinde dalgaboyunun bağımlılığı dahil olmak üzere UV-B radyasyonunun etkileri ;

iii) Doz ile doz süresi ve tepkileri; ışıkla düzelmeye, adaptasyon ve koruma arasındaki ilişkiler de dahil olmak üzere, UV-B radyasyonunun biyolojik maddelere, türlere ve öko sistemlere etkilerinin işleyişi;

iv) Çeşitli dalgaboyu alanlarının olası karşılıklı ilişkilerini içermek amacıyla polikromatik radyasyon kullanarak tayf tepkileri ve biyolojik hareket tayfı çalışmaları;

v) Biyolojik denge için önemli olan biyolojik türlerin duyarlılık ve davranışları; fotosentez ve biyosentez gibi birincil işlemlerin üzerine UV-B radyasyonunun etkileri;

vi) Havayı kirleten maddelerin, tarım ilaçlarının ve diğer maddelerin ışık enerjisi kayıpları üzerinde UV-B radyasyonunun etkileri.

c) İklim etkileri üzerine araştırmalar

i) Toprak ve okyanus yüzeyi ısıları, yağış biçimleri, troposfer ve stratosfer arasındaki değişimler gibi iklim parametreleri üzerindeki etkiler ve ozon ile diğer izlenen türlere, ısıma ile ilgili etkiler hakkında teorik ve gözlemsel çalışmalar;

ii) Bu tür iklim etkilerinin insan davranışları ile ilgili çeşitli hususların incelenmesi.

d) Aşağıdaki konular üzerinde sistematik gözlemler

i) Uydu ve yer sistemlerini birleştirip işlevselleştirerek Dünya Ozon Gözleme Sistemi hazırlayıp, ozon tabakasının durumu (toplam kolon içeriği ve bunun düşey dağılımın uzamsal ve zamansal değişkenliği gibi);

ii) HO_x, NO_x, ClO_x, ve karbon türleri için kaynak olan gazların troposfer ve stratosferdeki konsantrasyonu;

iii) Hem yer hem de uydu sistemlerinden faydalanarak yer ile mezosfer arasındaki ısı;

iv) Uydu ölçümleri yoluyla yeryüzüne ulaşan ve yeryüzünden ayrılan güneş ışınlarının dalgaboylarının çözülmesi;

v) Dünya yüzeyine ulaşan güneş akısının biyolojik etkiler yaratan ultraviyole aralığındaki (UV-B) dalgaboylarının çözülmesi;

vi) Yer, hava ve uydu sistemlerinden faydalanılarak yeryüzünden mezosfere kadar olan bölgede aerosol dağılımı ve özellikleri,

vii) Yüksek vasıflı meteorolojik yüzey ölçüm programlarının hazırlanması ile iklimsel açıdan önemli değişkenler;

viii) Dünya verilerinin analizi için geliştirilmiş metodlar kullanarak izlenen türler, ısı, güneş ışınlarının akısı ve aerosoller.

3. Sözleşmedeki Taraflar, gelişmekte olan ülkelerin özel gereksinimlerini gözönünde tutarak, bu ekte hatları çizilen araştırma ve sistematik gözlemlere katılmaları için gerekli olan uygun bilimsel ve teknik eğitimi destekleyerek işbirliği yapacaklardır. Özellikle, standartlaştırılmış verilerin oluşturulması amacıyla gözlem donanımları ve metodların karşılıklı inter kalibrasyonuna ağırlık verilmiştir.

4. Aşağıda önem sırası gözetilmeksizin sıralanan doğal ve antropojenik kökenli kimyasal maddelerin, ozon tabakasının kimyasal ve fiziksel özelliklerini değiştiren potansiyele sahip olduğu sanılmaktadır :

a) Karbonlu maddeler

i) Karbon monoksit (CO)

Karbon monoksitin belirgin doğal ve antropojenik kökenleri vardır ve troposferik foto-kimya üzerinde doğrudan, stratosferik foto-kimya üzerinde dolaylı rol oynadığı sanılmaktadır.

ii) Karbon dioksit (CO₂)

Karbon dioksitin belirgin doğal ve antropojenik kökenleri vardır ve atmosferin ısıl yapısını etkileyerek stratosferdeki ozonu etkiler.

iii) Metan (CH₄)

Metanın hem doğal hem de antropojenik kökenleri vardır ve gerek troposferdeki gerekse stratosferdeki ozonu etkiler.

iv) Metan dışı hidrokarbon türleri

Çok sayıda kimyasal maddeden oluşan metan dışı hidrokarbonlar, hem doğal hem de antropojenik kökene sahiptir ve troposferik foto-kimya üzerinde doğrudan, stratosferik foto-kimya üzerinde dolaylı rol oynarlar.

b) Azotlu maddeler

i) Nitrozoksit (N₂O)

N₂O'nun esas kaynakları doğaldır ama antropojenik katkıları da gittikçe önem kazanmaktadır. Stratosfer'deki ozon fazlalığı üzerinde hayati rol oynayan NOx'in ana kaynağı nitroz oksittir.

ii) Azotoksitleri (NOx)

NOx'in yer seviyesindeki kaynakları sadece troposferik fotokimyasal işlemlerde doğrudan, stratosferik foto-kimya üzerinde dolaylı rol oynar, buna karşılık troposferle stratosfer arasındaki geçiş bölgesine verilen NOx üst troposferik ve stratosferik ozonda değişikliğe doğrudan etki edebilir.

c) Klorlu maddeler

i) Tamamıyla halojenlenmiş alkanlar, örneğin CCl_4 , $CFCl_3$ (CFC-11), CF_2Cl_2 (CFC-12), $C_2F_3Cl_3$ (CFC-113), $C_2F_4Cl_2$ (CFC-114)

Tamamıyla halojenlenmiş alkanlar antropojeniktir ve özellikle 30-50 km yükseklikteki bölgede ozon foto-kimyasında hayati rol oynayan $CLOx$ 'in kaynağını oluştururlar.

ii) Kısmi halojenlenmiş alkanlar, örneğin CH_3Cl , CHF_2Cl (CFC-22), CH_2Cl_2 , $CHFCl_2$ (CFC-21)

CH_3Cl 'nin kaynağı doğal olmasına karşın diğer bahsedilen kısmi halojenlenmiş alkanlar antropojenik menşelidir. Bu gazlar da stratosferdeki $CLOx$ 'in kaynağıdır.

d) Bromlu maddeler

Tamamıyla halojenlenmiş alkanlar, örnek CF_3Br

Bu gazlar antropojeniktir ve $CLOx$ 'le benzer tarzda davranan $BrOx$ 'in kaynağıdır.

e) Hidrojenli maddeler

i) Hidrojen (H_2)

Doğal ve antropojenik kaynaklı olan Hidrojen, stratosferik foto-kimya üzerinde küçük bir rol oynar.

ii) Su (H_2O)

Doğal kaynaklı olan su, hem troposferik hem de stratosferik foto-kimya üzerinde hayati bir rol oynar. Stratosferdeki yerel su buharı kaynakları, metanın oksidasyonunun ve daha az olarak hidrojen oksidasyonunu içerir.

EK II

BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Sözleşmedeki Taraflar, bu Sözleşmenin hedeflerine ulaşılması için bilgilerin toplanması ve paylaşılmasının önemini, tüm faaliyetlerin uygun ve tarafsız yürütülmesinin garanti edilmesini kabul ederler. Bu nedenle, Taraflar, bilimsel, teknik, sosyo-ekonomik, ticari ve hukuki bilgi alışverişinde bulunacaklardır.

2. Sözleşmedeki Taraflar, hangi bilgilerin toplanıp değiş tokuş edileceğini kararlaştırırken bilgilerin yararlılığı ile bu bilgilerin edinilmesinin maliyetini göz önünde tutacaklardır. Bundan sonraki aşamada ise Taraflar, bu ektedeki işbirliğinin, ulusal kanunlara, düzenlemelere, patent haklarına ilişkin uygulamalara, ticari sırlara, gizlilik ve mülkiyet bilgilerinin korunmasına uygun olarak yapılacağını kabul ederler.

3. Bilimsel bilgiler

Aşağıdaki konular üzerinde bilgileri içermektedir:

a) İldaki ulusal ve uluslararası kaynakların en etkin biçimde kullanımını sağlayacak araştırma programlarının koordinasyonu için hem resmi hem de özel planlı ve sürekli araştırmalar;

b) Araştırmalar için gerekli verilerin neşriyatı;

c) Dünya atmosferinin kimyasal ve fiziksel özelliklerini ve değişme hassasiyetini anlamak için daha önce yayınlanan bilimsel sonuçlar, özellikle toplam kolon içeriği ya da ozonun düşey dağılımı ile ilgili tüm zaman-çizelgelerindeki değişikliklerden meydana gelen ozon tabakası durumunun insan sağlığı, çevre ve iklim üzerindeki etkileri;

d) Araştırma çalışmalarının değerlendirilmesi ve gelecekteki araştırmalar için tavsiyeler.

4. Teknik bilgiler

Aşağıdaki konular üzerinde bilgileri içermektedir :

a) Kullanılabilecek diğer kimyasal maddelerin, ozonu etkileyen maddelerin kullanımını azaltıcı alternatif teknolojilerin, ilgili planlanan ve süren araştırmaların sağlanabilirliği ve maliyetleri;

b) Kullanılabilecek kimyasal maddelerin ve alternatif teknolojilerin sınırlamaları ve riskleri.

5. Ek 1'deki maddeler hakkında sosyo-ekonomik ve ticari bilgiler

Aşağıdaki konular üzerinde bilgileri içermektedir :

a) Üretim ve üretim kapasiteleri;

b) Kullanım ve kullanım modelleri;

c) İthalat ve ihracatları;

d) Ozon tabakasını dolaylı olarak değiştirebilecek insan faaliyetlerinin fayda, maliyet ve riskleri ve bu faaliyetlerin kontrolü için yapılan veya yapılması beklenen düzenleyici işlerin etkileri.

6. Yasal bilgiler

Aşağıdaki konular üzerinde bilgileri içermektedir :

a) Ozon tabakasının korunmasına ilişkin ulusal kanunlar, idari önlemler ve yasal araştırmalar;

b) Ozon tabakasının korunmasına ilişkin ikili taraflı anlaşmalar da dahil olmak üzere, uluslararası anlaşmalar;

c) Ozon tabakasının korunmasına ilişkin patentlerin mevcudiyeti ve bunlara lisans verilmesinin yöntemleri.

OZON TABAKASINI İNCELTEKEN MADDELERE DAİR MONTREAL PROTOKOLU

Bu Protokol'a Taraf Olan Devletler,

Ozon Tabakasının Korunmasına ilişkin Viyana Sözleşmesine Taraf Devletler olarak,

Bu Sözleşme uyarınca, insan sağlığını ve çevreyi, ozon tabakasını değiştiren ya da değiştirme olasılığı bulunan insan faaliyetlerinin yarattığı veya yaratabileceği olumsuz etkilere karşı korumak için gerek önlemleri almakla yükümlü olduklarını akılda tutarak,

Bazı maddelerin dünya çapında yayılmasının ozon tabakasını bariz bir şekilde tüketebileceğinin veya insan sağlığı ve çevre üzerinde olumsuz etkiler yaratabilecek şekilde değiştirebileceğinin farkında olarak,

Bu maddelerin yayılmalarının iklim üzerindeki potansiyel etkilerinin bilincinde olarak,

Ozon tabakasını tükenmeye karşı korumak için alınacak önlemlerin, ekonomik ve teknik imkanlar elverdiğince bilimsel bilgilere dayandırılması gerektiğini bilerek,

Ozon tabakasını tüketen maddeleri bilimsel gelişmelere, ekonomik ve teknik imkanlara bağlı olarak ortadan kaldırmayı nihai hedef olarak benimseyip bu mad-

delerin dünya üzerindeki yayılmalarını adil bir şekilde kontrol edebilmek için gerekli tedbirleri alarak ozon tabakasını korumaya kararlı olarak,

Gelişme yolunda ülkelerin bu maddelere ilişkin taleplerinin karşılanabilmesi için özel koşullar gerektiğini hatırlatarak,

Bazı kloroflorokarbonların emisyonlarını kontrol altına almak için ulusal ve bölgesel düzeyde şimdiden bazı önlemlerin alınmış olduğunu kaydederek,

Ozon tabakasını tüketen maddelerin yayılmalarının azaltılması ve kontrol edilmesine yönelik bilimsel ve teknik araştırma ve geliştirme çalışmalarında, gelişme yolunda ülkelerin ihtiyaçlarını da gözönüne alacak şekilde uluslararası işbirliğini arttırmanın önemini dikkate alarak,

AŞAĞIDAKİ KARARLARI ALMIŞLARDIR :

MADDE 1 : TANIMLAR

Bu Protokolde adı geçen :

1. «Sözleşme» 22 Mayıs 1985'de kabul edilen Ozon Tabakasının Korunmasına İlişkin Viyana Sözleşmesi,
2. «Taraflar» başka bir yerde aksi belirtilmediği sürece, bu Protokole Taraf olan devletler,
3. «Sekretarya» Sözleşmenin sekretaryası,
4. «Kontrol altındaki madde» ister tek başına isterse karışım halinde bulunsun bu Protokole ait Ek A'da sıralanan herhangi bir madde,
5. «Üretim» kontrol altındaki maddenin miktarından Taraflarca tespit edilecek teknolojiler yoluyla ortadan kaldırılan madde miktarının çıkartılması ile elde edilen miktar,
6. «Tüketim» kontrol altındaki maddelerin üretimi artı ithalatı eksi ihracatı,
7. «Hesaplanan Seviyeler» 3. Madde uyarınca belirlenecek üretim, ithalat, ihracat, tüketim seviyeleri,
8. «Sınai rasyonelleşme» ekonomik verimliliğe ulaşma veya arzda tesislerin kapanması sonucu ortaya çıkması beklenen yetersizliklere çözüm bulunabilmesi amacıyla taraflardan birinin hesaplanmış üretim seviyesinin tamamen ya da kısmen bir diğer tarafa aktarılması demektir.

MADDE 2 : KONTROL ÖNLEMLERİ

1. Tarafların her biri bu Protokolün yürürlüğe giriş tarihini takip eden yedinci ayın ilk gününden itibaren başlayacak oniki aylık dönemde, ve bundan sonra gelecek her oniki aylık dönemde, Ek A Grup I'de sıralanan kontrol altındaki maddelerin hesaplanmış tüketim seviyelerinin, kendilerinin 1986 için hesaplanmış tüketim seviyelerini aşmamasını temin edeceklerdir. Aynı dönemin sonunda, bu maddelerden birini ya da daha çoğunu üreten Taraflardan her biri bu maddelerin kendileri için hesaplanmış üretimi seviyesinin, 1986 için hesaplanmış üretim seviyesini aşmamasını temin edeceklerdir; bu seviye 1986 seviyesinin yüzde onundan daha fazla artmamış ise bu son durum istisna teşkil edecektir. Bu artışa ancak 5. Madde uyarınca faaliyet gösteren Tarafların temel iç taleplerini karşılamak veya Taraflar arasında sınai rasyonelleşmeyi tesis etmek için izin verilebilecektir.

2. Tarafların her biri, bu Protokolün yürürlüğe giriş tarihini takip eden otuzyedinci ayın ilk gününden itibaren başlayacak oniki aylık dönemde, ve bundan sonra gelecek her on iki aylık dönemde Ek A Grup II'de sıralanan kontrol altın-

daki maddelerin hesaplanmış tüketim seviyelerinin kendilerinin 1986 için hesaplanmış tüketim seviyelerini aşmamasını temin edeceklerdir. Bu maddelerden birini ya da daha çoğunu üreten Tarafların her biri, bu maddelerin kendileri için hesaplanmış üretim seviyesinin, 1986 için hesaplanmış üretim seviyesini aşmamasını temin edeceklerdir; bu seviye 1986 seviyesinin yüzde onundan daha fazla artmamış ise bu son durum istisna teşkil edecektir. Bu artışa ancak 5. Madde uyarınca faaliyet gösteren Tarafların temel iç taleplerini karşılamak veya Taraflar arasında sınai rasyonelleşmeyi tesis etmek için izin verilebilecektir. Bu önlemlerin uygulama mekanizmaları Taraflarca ilk bilimsel değerlendirmeyi izleyen birinci toplantıda tespit edilecektir.

3. Tarafların her biri 1 Temmuz 1993 ile 30 Haziran 1994 arasındaki dönemde, ve bundan sonraki her oniki aylık dönemde Ek A Grup I'de sıralanan kontrol altındaki maddelere ait kendi hesaplanmış tüketim seviyelerinin yılda, 1986 seviyesinin yüzde seksenini aşmamasını temin edeceklerdir. Bu maddelerden bir ya da daha fazlasını üreten Tarafların her biri bu maddelerin üretimi için kendi hesaplanmış üretim seviyelerinin aynı süreler içinde 1986 yılındaki hesaplanmış üretim seviyelerinin yıllık yüzde seksenini aşmamasını temin edecektir.

Bununla birlikte, 5. Maddeye uygun olarak faaliyet gösteren Taraf devletlerin temel iç taleplerini karşılamak amacıyla veya Taraflar arasında sınai rasyonelleşmeyi tesis edebilmek için, hesaplanmış üretim seviyelerinin 1986'daki hesaplanmış üretim seviyelerini en fazla yüzde on aşacak şekilde yükselmesine izin verilebilecektir.

4. Tarafların her biri 1 Temmuz 1988 ile 30 Haziran 1999 tarihleri arasındaki dönemde ve bundan sonraki her oniki aylık dönemde, Ek A Grup I'de sıralanan kontrol altındaki maddeler için hesaplanmış tüketim seviyelerinin, 1986'da hesaplanan tüketim seviyesini yıllık olarak yüzde elliden fazla aşmamasını temin edeceklerdir.

Bu maddelerden birini ya da daha fazlasını üreten her Taraf devlet, aynı dönem içerisinde bu maddeler için hesaplanan üretim seviyesinin, 1986'da hesaplanmış üretim seviyesini yüzde elliden fazla aşmamasını temin edecektir. Bununla birlikte 5. Madde uyarınca faaliyet gösteren Taraf devletlerin temel iç taleplerinin karşılanması amacıyla veya Taraflar arasında sınai rasyonelleşmeyi tesis edebilmek için, hesaplanmış üretim seviyesinin 1986 için hesaplanmış üretim seviyesini en fazla yüzde onbeş aşacak şekilde yükselmesine izin verilebilecektir. Taraflar bu maddelerin Taraflar için hesaplanmış tüketim seviyelerinin en az üçte ikisini temsil edenlerin katıldığı ve oy kullandığı bir toplantıda üçte iki çoğunlukla aksi kabul edilmediği sürece bu fıkra yürürlükte kalacaktır. Bu karar 6. Maddede belirtilen değerlendirmeler çerçevesinde ele alınacak ve hükme bağlanacaktır.

5. Kontrol altındaki maddelerden Ek A Grup I'de sıralananlar için 1986 yılı hesaplanmış üretim seviyesi yirmibeş kilotondan az olan herhangi bir Taraf devlet, sınai rasyonelleşmeyi tesis etme amacıyla, 1, 3 ve 4 üncü fıkralarda belirtilen limitlerin üzerinde gerçekleşen üretimi diğer bir Taraf devlete devredebilir veya devralabilir, ancak ilgili Taraf devletlerin hesaplanan toplam üretim seviyeleri bu Maddede belirtilen sınırları aşmamalıdır. Bu üretimle ilgili herhangi bir devir işlemi, devralma yahut devretmeden sonra olmamak kaydıyla Sekreteryaya bildirilecektir.

6. 5. Madde uyarınca faaliyet göstermeyen ve kontrol altındaki maddelerin üretildiği tesislerin inşaatına başlamış bulunan veya 16 Eylül 1987'den önce böy-

le tesisler için anlaşma yapmış olan ve bunu 1 Ocak 1987'den önce ulusal mevzuatına geçirmiş bulunan herhangi bir Taraf devlet, 1988 için hesaplanmış üretim seviyesini belirlerken bu tesislerin üretimini kendi 1988 üretimine ilave edebilir, ancak bu tesislerin 31 Aralık 1990 tarihinde tamamlanacak olması ve sözkonusu tesislerin bu Taraf devletin hesaplanmış kontrol altında madde tüketim seviyesini yılda kişi başına 0.5 kg'dan daha fazla arttırmaması gerekmektedir.

7. 5. fıkra uyarınca yapılan herhangi bir üretim devri veya 6. fıkra uyarınca üretime yapılan herhangi bir ekleme, devir ya da ekleme işleminden daha sonra olmamak üzere Sekreteryaya iletilecektir.

8. (a) Sözleşmenin 1 (6) Maddesinde tanımlanan bir bölgesel ekonomik bütünleşme örgütüne üye olan Taraf Devletler bu Maddenin tüketimle ilgili yükümlülüklerini ortaklaşa olarak yerine getirmeye karar verebilirler, ancak toplam hesaplanmış tüketim seviyeleri bu Maddede belirtilen seviyeleri aşmamalıdır.

(b) Bu türden herhangi bir anlaşmaya giren Taraflar, anlaşmada sözkonusu olan tüketim azalmasının yürürlüğe giriş tarihinden daha önce sekreteryaya bu anlaşmanın koşullarından haberdar edeceklerdir.

(c) Bu tür bir anlaşma ancak sözkonusu bölgesel ekonomik bütünleşme örgütüne üye tüm devletler ve örgütün kendisi Protokole Taraf iseler ve bu uygulama biçimini sekreteryaya bildirdilerse geçerli olacaktır.

9. (a) Taraflar 6. Maddede belirtilen değerlendirmeleri esas alarak aşağıdaki hususlarda karar alabileceklerdir :

(i) Ek A'da belirtilen ozon tüketme potansiyellerinde değişiklik yapıp yapılmayacağı, yapılacaksa bu değişikliklerin neler olduğu,

(ii) Kontrol altındaki maddelerin üretim veya tüketimlerinde 1988 seviyelerine oranla yeni değişiklikler ve indirimler yapıp yapılmayacağı, yapılacaksa bu değişiklik ve indirimlerin kapsam, miktar ve zamanlamaları,

(b) Bu tür değişiklik önerileri, görüşülecekleri Taraf devletler toplantısından en az altı ay önce Sekreteryaya tarafından Taraflara iletilecektir.

(c) Bu kararların alınması sırasında Taraflar uzlaşma sağlamak hususunda tüm gayretlerini göstereceklerdir. Uzlaşma sağlama yolunda tüm çabalar karşılıksız kaldığı ve anlaşmaya varılamadığı takdirde, Tarafların kontrol altındaki madde tüketimlerinin en az yüzde ellisini temsil eden devletlerin bulunduğu ve oy kullandığı bir toplantıda oyların üçte ikisi ile bu kararlar alınacaktır.

(d) Tarafların tümü için bağlayıcı olacak olan bu kararlar, Depoziter ülke tarafından Taraflara iletilecektir. Bu kararlar aksi belirtilmediği sürece, Depoziter devlet tarafından bildirildikleri tarihten itibaren altı ay geçtikten sonra yürürlüğe gireceklerdir.

10. (a) Bu Protokolün 6. Maddesinde belirtilen değerlendirmelere dayanarak ve Sözleşmenin 9. Maddede açıklanan prosedür çerçevesinde Taraflar aşağıdaki hususlarda karar alabilirler :

(i) Bu Protokolün eklerinden herhangi birine bu maddelerden herhangi birinin eklenmesi veya çıkartılması, bu yapılacaksa hangi maddeler olduğunun tespiti.

(ii) Bu maddeler için uygulanacak kontrol önlemlerinin mekanizması, kapsamı ve zamanlaması.

(b) Söz konusu kararlar Toplantıda mevcut bulunan ve oy kullanan Tarafların üçte ikisinin oylarıyla kabul edildiği takdirde yürürlüğe gireceklerdir.

11. Taraflar, bu Maddede belirtilen hükümlerle sınırlı kalmaksızın, bu Maddenin gerekli kıldığından daha sıkı önlemler alabilirler.

MADDE 3 : KONTROL SEVİYELERİNİN HESAPLANMASI

2. ve 5. maddelerin uygulanması amacıyla Tarafların her biri, Ek A'da belirtilen her Grup için aşağıda belirtilen hesaplanmış seviyeleri belirleyeceklerdir

(a) Üretim için

(i) Kontrol altındaki maddelerden herbirisine ait kendi yıllık üretim miktarını Ek A'da buna karşı gelen ozon tüketim potansiyeliyle çarparak, ve

(ii) Elde edilen sayıları her bir grup içinde toplayarak,

(b) İthalat ve ihracat miktarları için üstte (a) bendinde belirtilen işlem tersine işleterek, ve

(c) Tüketim için ise yukarıda (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde hesaplanmış bulunan rakamlardan üretim ve ithalat rakamlarını birbiriyle toplayıp elde edilen rakamdan ihracat rakamını çıkartarak hesaplama yapılacaktır. Ancak, 1 Ocak 1993'den itibaren, ihracatta bulunan bir Tarafa ait tüketim seviyesi hesaplanırken ihracat miktarı çıkartılmayacaktır.

MADDE 4 : TARAF OLMAYAN DEVLETLERLE YAPILAN TİCARETİN KONTROLU

1. Taraf ülkeler bu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonraki bir yıl içerisinde, bu Protokole taraf olmayan ülkelere kontrol altında tutulan madde ithal edilmesini yasaklayacaklardır.

2. 5. Maddenin 1. fıkrası uyarınca faaliyet gösteren hiç bir Taraf Devlet 1 Ocak 1993'ten itibaren, bu Protokole Taraf olmayan herhangi bir devlete kontrol altındaki maddelerin ihracatını gerçekleştiremeyecektir.

3. Taraflar, bu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonraki üç yıl içerisinde Sözleşmenin 10. Maddesinde belirtilen işlemlere uygun olarak kontrol altındaki ürünler listesini içeren bir ek hazırlayacaklardır. Bu eke prosedüre uygun bir şekilde itiraz etmeyen tüm Taraf devletler, söz konusu ekin yürürlüğe girmesinden sonraki bir yıl içerisinde bu Protokole taraf olmayan herhangi bir Devlettten söz konusu maddelerin ithal edilmesini yasaklayacaklardır.

4. Taraflar, bu Protokolün yürürlüğe giriş tarihinden sonraki beş yıl içerisinde bu Protokole taraf olmayan devletlerden kontrol altındaki maddeler ile üretilen fakat bu maddeleri içermeyen ürünlerin ithal edilmesinin kısıtlanmasının veya yasaklanmasının mümkün olup olmadığını tespit edeceklerdir. Mümkün görüldüğü takdirde, Taraflar Sözleşmenin 10. Maddesinde belirtilen işlemlere uygun olarak bu tür ürünleri belirten bir ek hazırlayacaklardır. Bu eke prosedüre uygun bir şekilde itiraz etmeyen tüm Taraf Devletler, söz konusu ekin yürürlüğe girmesinden sonraki bir yıl içerisinde bu Protokole taraf olmayan herhangi bir devletten söz konusu maddelerin ithal edilmesini yasaklayacak veya kısıtlayacaklardır.

5. Taraflar, bu Protokole taraf olmayan herhangi bir devlete kontrol altındaki maddelerin üretiminde kullanılan veya üretimde bu maddeleri kullanan teknolojilerin ihraç edilmesini desteklemeyeceklerdir.

6. Taraflar bu Protokole taraf olmayan herhangi bir devlete, kontrol altındaki maddelerin üretilmesini imkan dahiline getirecek ürünlerin, ekipmanın, te-

sislerin veya teknolojilerin ihracını sağlayabilecek ödenek, yardım, kredi, garanti ya da sigorta programlarının temininden kaçınacaklardır.

7. 5. ve 6. fıkralar kontrol altına alınan maddelerin muhafazasını, geri kazanılmasını, yeniden işlenmesini veya bertaraf edilmesini mümkün kılan, alternatif maddelerin geliştirilmesini hızlandıran veya kontrol altındaki maddelerin yayılmalarının azalmasına katkıda bulunan ürünlere, ekipmana, tesislere ve teknolojilere uygulanmayacaktır.

8. Tarafların bir toplantısında bu Protokole taraf olmayan herhangi bir Devletin bu Maddeye ve 2. Maddeye tümüyle uyduğu tespit edildiği ve bu Devlet 7. Maddede belirtilen verileri sunduğu takdirde, bu Maddenin hükümleriyle sınırlı kalınmaksızın sözkonusu devletten 1., 3. ve 4. fıkralarda belirtilen ithalatın yapılmasına izin verilebilir.

MADDE 5 : GELİŞME YOLUNDA ÜLKELERİN ÖZEL DURUMLARI

1. Gelişme yolundaki ülkelerden biri olan ve Protokolun kendisi için yürürlüğe girdiği tarihte veya Protokolun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki on yıl içerisinde herhangi bir tarihte kontrol altındaki maddelere ilişkin hesaplanmış tüketim seviyesi yılda 0.3 kilogramın altında olan bir Taraf devlet, temel iç talebini karşılayabilmek için 2. Maddenin 1 ilâ 4. fıkralarında belirtilen kontrol önlemlerine uyma yükümlülüğünü bu fıkralarda belirtilen tarihlerden on yıl sonraya erteleyebilecektir. Ancak, bu Taraf devlet, yılda kişi başına 0.3 kilogramlık hesaplanmış tüketim seviyesini aşamayacaktır. Böyle bir Taraf Devlet, kontrol önlemlerine uyup uymadığının tespitinde 1995 ve 1997 yılları da dahil olmak üzere bu yıllar arasındaki döneme ait hesaplanmış tüketim seviyesi yıllık ortalamasını veya kişi başına 0.3 kilogramlık hesaplanmış tüketim seviyesini (bunlardan hangisi daha düşükse) temel almakla yükümlü olacaktır.

2. Taraflar, gelişme yolundaki Taraf ülkelerin çevre açısından güvenli alternatif maddelere ve teknolojilere erişmelerini kolaylaştırmayı ve onların bu alternatiflerden en geniş bir şekilde yararlanabilmeleri için kendilerine yardımcı olmayı taahhüt ederler.

3. Taraflar, gelişme yolundaki Taraf ülkelerin alternatif teknolojileri ve ikame maddeleri kullanabilmeleri için ikili veya çok taraflı olarak ödenek, yardım, kredi, garanti ve sigorta programları teminini kolaylaştırmayı taahhüt ederler.

MADDE 6 : KONTROL ÖNLEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Taraflar, 1990'dan itibaren ve daha sonra en az her dört yılda bir mevcut bilimsel, çevresel, teknik ve ekonomik veriler ışığında 2. Maddede belirtilen kontrol önlemlerini değerlendirmeye tabi tutacaklardır. Her değerlendirmeden en az bir yıl önce, Taraflar yukarıda değinilen alanlarda yetişmiş uzmanların katıldığı paneller düzenleyecekler, bu panellerin kompozisyonunu ve çalışma şartlarını tespit edeceklerdir. Bu paneller toplandıktan sonra bir yıl içerisinde sekretarya aracılığı ile vardıkları sonuçları Taraflara ileteceklerdir.

MADDE 7 : RAPORLARIN SUNULMASI

1. Her Taraf devlet, Protokole taraf olduktan sonraki üç ay içerisinde sekretaryaya kontrol altındaki maddelerin her birisi için 1988 yılı üretim, ithalat ve ihracatıyla ilgili istatistiki verilerini, gerçek veriler temin edilemediği takdirde bunlara ilişkin tahmini rakamlarını sunacaktır.

2. Taraflar, Protokole taraf oldukları yıla ve bundan sonraki her yıla ait kontrol altında tutulan madde üretimine (Taraflarca onaylanacak teknolojilerle bertaraf edilen madde miktarları ayrı olarak belirtilecektir), Taraf ya da Taraf olmayan devletlere yapılan ihracata ve bunlardan yapılan ithalata ilişkin yıllık istatistiki verilerini Sekreteryaya'ya iletceklerdir.

MADDE 8 : PROTOKOL HÜKÜMLERİNE UYULMAMASI

Taraflar, ilk toplantılarında, bu Protokol hükümlerine uyulup uyulmadığının tespitine ve uymadığı tespit edilen Taraf devletlere uygulanacak işlemlere ilişkin prosedürleri ve kuramsal işleyiş biçimlerini görüşecek ve kabul edeceklerdir.

MADDE 9 : ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME, HALKIN BİLİNÇLENDİRİLMESİ VE BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Tarafların, kendi ulusal politikaları, düzenlemeleri ve uygulamaları ile uyumlu olarak ve gelişme yolunda ülkelerin ihtiyaçlarını özellikle gözönünde bulundurarak, aşağıdaki hususlarda araştırma, geliştirme faaliyetlerinin ve bilgi alışverişinin hızlandırılması için doğrudan ya da uzman uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla işbirliğine gideceklerdir.

(a) Kontrol altında tutulan maddelerin muhafazası, geri kazanılması, yeniden işlenmesi veya bertaraf edilmesi hususlarında iyileştirme sağlayabilecek en iyi teknolojilerin belirlenmesi;

(b) Kontrol altında tutulan maddeler, bu maddeleri içeren ürünler ya da bu maddeler kullanılarak üretilen ürünler için sunulabilecek alternatifler; ve

(c) İlgili kontrol stratejilerinin faydaları ve maliyetleri.

2. Taraflar, kontrol altında tutulan maddelerin veya ozon tabakasını tüketen diğer maddelerin yayılmalarının çevresel etkileri konusunda halkın bilinçlendirilmesini hızlandırılması için tek tek, ortaklaşa ya da uzman uluslararası kuruluşlar aracılığı ile işbirliğine gideceklerdir.

3. Her Taraf Devlet bu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonraki iki yıl içerisinde ve bundan sonraki her iki yılda bir sekreteryaya bu madde uyarınca yürüttüğü faaliyetlerin bir özeti sunacaktır.

MADDE 10 : TEKNİK YARDIM

1. Taraflar, Sözleşmenin 4. Maddesinde belirtilen hükümlere uygun olarak ve özellikle gelişme yolunda ülkelerin ihtiyaçlarını gözönünde bulundurarak, bu Protokole katılınmasını ve Protokolün uygulanmasını kolaylaştırabilecek teknik yardımların artırılması hususunda işbirliği yapacaklardır.

2. Bu Protokolü imzalayan devletlerden herhangi biri, Protokole katılma veya protokolu uygulama amacıyla sekreteryadan teknik yardım talebinde bulunabilecektir.

3. Taraflar, ilk toplantılarında, çalışma planlarının hazırlıkları da dahil olmak üzere, bu maddenin 1. ve 2. fıkraları ile 9. Maddede belirtilen yükümlülükleri hangi şekilde yerine getireceklerine ilişkin görüşmeleri başlatacaklardır. Söz konusu çalışma planlarında gelişme yolunda ülkelerin ihtiyaçlarına ve imkanlarına özel bir önem atfedilecektir. Bu Protokole taraf olmayan devletler ve bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri sözkonusu çalışma planlarında ortaya koyulan faaliyetlere katılma hususunda teşvik edileceklerdir.

MADDE 11 : TARAFLARIN TOPLANTILARI

1. Taraflar, düzenli aralıklarla toplanacaklardır. Sekreteryaya Tarafların ilk toplantısını bu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonraki ilk bir yıl içerisinde, ve bu dönem içinde gerçekleşmesi programlanmış ise Sözleşmeye Taraf Devletler Konferansı ile bağlantılı olarak düzenleyeceklerdir.

2. Taraflar, aksine bir karar almadıkları sürece, daha sonraki olağan toplantılar Sözleşmeye Taraf Devletler Konferansı toplantıları ile bağlantılı şekilde yapılacaktır. Olağanüstü toplantılar, Tarafların toplantılarında gerekli görülebi-
lecek herhangi bir zamanda veya Taraflardan birinin yazılı isteği üzerine, ancak bu isteğin Sekreteryaya tarafından kendilerine iletilmesinden sonraki altı ay içerisinde Tarafların en az üçte biri tarafından desteklenmesi halinde yapılabilecektir.

3. Taraflar, ilk toplantılarında

(a) Toplantıların işleyiş kurallarını mutabakat yoluyla tespit edecekler;

(b) 13. Maddenin 2. fıkrasında belirtilen mali kuralları mutabakat yoluyla tespit edecekler;

(c) 6. Maddede belirtilen panelleri kuracaklar ve çalışma ilkelerini belirleyecekler;

(d) Madde 8'de belirtilen işlemler ve kurumsal mekanizmaları ele alacak ve onaylayacaklar;

(e) 10. Maddenin 3. fıkrasında değinilen çalışma planlarının hazırlanmasına başlayacaklardır.

4. Tarafların toplantılarının işlevleri şunlar olacaktır :

(a) Protokolün uygulanmasının gözden geçirilmesi;

(b) 2. Maddenin 9. fıkrasında belirtilen değişiklikler ya da indirimlerle ilgili kararların alınması;

(c) 2. Maddenin 10. fıkrası uyarınca, maddelere ilişkin herhangi bir ek'e veya ilgili kontrol önlemlerine ilave yapılması ya da bunlardan birinin çıkartılması;

(d) Gerekli görüldüğü takdirde 7. Madde ile 9. Maddenin 3. fıkrasında sözü edilen bilgilerin rapor edilmesinde kullanılacak prosedür ve rehberlerin hazırlanması;

(e) 10. Maddenin 2. fıkrası uyarınca sunulan teknik yardım taleplerinin değerlendirilmesi;

(f) 12. Maddenin (c) bendi uyarınca sekreteryaya tarafından hazırlanan raporların değerlendirilmesi;

(g) 2. Maddede belirtilen kontrol önlemlerinin 6. Maddeye uygun olarak değerlendirilmesi;

(h) Bu Protokolün veya herhangi bir ekinin değiştirilmesi veya yeni bir ek hazırlanmasına ilişkin öneriler olduğu takdirde bunların incelenmesi ve benimsenmesi;

(i) Bu Protokolün uygulanması için bir bütçe hazırlanması ve kabul edilmesi; ve

(j) Bu Protokolün amaçlarına uygun kazanımlar sağlanması için gerekli görülebilecek herhangi bir faaliyetin ele alınması ve böyle bir faaliyete girişmesi.

5. Birleşmiş Milletler, uzman kuruluşları ve uluslararası Atom Enerji Ajansının yanı sıra bu Protokole taraf olmayan herhangi bir devlet Tarafların toplantısında gözlemci sıfatıyla temsil edilebilecektir. Ozon tabakasının korunmasına ilişkin alanlarda uzman olup Tarafların herhangi bir toplantısına gözlemci sıfatıyla katılmak istediğini Sekreteryaya bildiren Ulusal ya da Uluslararası bir hükümet kuruluşu veya gönüllü kuruluş mevcut Taraf devletlerin en az üçte biri

itirazda bulunmadığı sürece toplantıya kabul edilebilir. Gözlemcilerin kabul ve katılımları, Taraflarca kabul edilecek işleyiş kurallarına tabi olacaktır.

MADDE 12 : SEKRETARYA

Bu Protokol'un amaçları çerçevesinde, Sekretarya :

- (a) 11. Maddede belirtilen Taraf devletler toplantılarını düzenleyecek ve hizmet sunacak;
- (b) 7. Madde uyarınca bir Taraf devletçe sunulan verileri toplayacak ve istenen bilgileri sunacak;
- (c) 7. ve 9. Maddeler uyarınca elde edilen bilgilere dayanan raporları hazırlayıp düzenli olarak Taraflara ileticek;
- (d) 10 Madde uyarınca kendisine iletilen herhangi bir teknik yardım talebini, bu talebin karşılanmasını kolaylaştırmak amacıyla Taraflara ileticek;
- (e) Taraf olmayan devletleri gözlemci olarak tarafların toplantılarına katılmaya ve bu Protokolun hükümlerine uygun davranmaya teşvik edecek;
- (f) Gerektiğinde, Taraf devletlerden olmayan bu gözlemcilere (c) ve (d) bentlerinde belirtilen bilgileri ve talepleri aktaracak; ve
- (g) Taraflarca uygun görülecek ve bu protokolun amaçlarına ulaşmasını sağlayacak diğer görevleri yürütecektir.

MADDE 13 : MALİ HÜKÜMLER

1. Sekretaryanın bu Protokolle ilgili olarak yürüteceği faaliyetler de dahil olmak üzere, bu Protokolun işleyişi için gerekli görülecek fonlar esas olarak Tarafların katkılarıyla oluşturulacaktır.
2. Taraflar ilk toplantılarında bu Protokolun işleyişi için gerekli mali kuralları mutabakat yoluyla belirleyeceklerdir.

MADDE 14 : PROTOKOLUN SÖZLEŞME İLE İLİŞKİSİ

Bu Protokolde aksi belirtilmediği sürece, Sözleşmenin protokollere ilişkin hükümleri bu Protokole de uygulanacaktır.

MADDE 15 : İMZA

Bu Protokol 16 Eylül 1987'de Montreal'de, 17 Eylül 1987'den 16 Ocak 1988'e kadar Ottawa'da ve 17 Ocak 1988'den 15 Eylül 1988'e kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde Devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme örgütlerinin imzalarına açık olacaktır.

MADDE 16 : YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

1. Kontrol altında tutulan maddelerin 1986 tahmini global tüketiminin en az üçte ikisini temsil eden Devletler ya da bölgesel ekonomik bütünleşme örgütlerince en az oniki kabul, onay veya katılma belgesi depoziter ülkeye sunulduğu ve Sözleşmenin 17. Maddesinin 1. fıkrasında belirtilen hükümler yerine getirildiği takdirde bu Protokol 1 Ocak 1989 tarihinde yürürlüğe girecektir. Bu tarihte sözleşme koşulları gerçekleşmediği takdirde Protokol, bu koşulların yerine getirildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.
2. Birinci fıkrada belirtilen bölgesel bir ekonomik bütünleşme örgütüncü sunulan bir belge bu örgüte üye Devletlerce sunulan belgelere ek bir belge olarak sayılmayacaktır.
3. Bu Protokolun yürürlüğe girmesinden sonra, herhangi bir Devlet ya da bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü kendi onay, kabul veya katılma belgesini sunduktan sonraki doksanıncı günde Protokole Taraf olmuş sayılacaktır.

**MADDE 17 : YÜRÜRLÜĞE GİRİŞTEN SONRA KATILAN
TARAF DEVLETLER**

Bu Protokole yürürlüğe giriş tarihinden sonra Taraf olan tüm Devletler ya da bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri, 5. Madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 2. ve 4. Maddelerin, Protokole yürürlüğe girdiği tarihte Taraf olmuş bulunan devletler ve bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri için bu tarihten itibaren geçerli olan tüm yükümlülüklerini yerine getireceklerdir.

MADDE 18 : REZERVLER

Bu Protokole hiç bir rezerv konamaz.

MADDE 19 : ÇEKİLME

Sözleşmenin geri çekilmeyle ilgili 19. Maddesinin hükümleri bu Protokol için de geçerli olacak, ancak 5. Maddenin 1. fıkrasında belirtilen Taraflar bu hükümlerin dışında kalacaktır. Böyle bir Taraf, 2. Maddenin 1 ilâ 4. fıkralarında belirtilen yükümlülükleri üstlendikten dört yıl geçtikten sonraki herhangi bir zamanda Depoziter devlete yazılı bildirimde bulunarak Protokol'den çekilebilecektir. Bu çekilme, bildirim Depoziter devlet tarafından alınışından itibaren bir yıl geçtikten sonra veya çekilmeyle ilgili bildirimde belirtilebilecek daha sonraki bir tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE 20 : ORJİNAL METİNLER

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinlerin eşit derecede geçerli olduğu bu Protokolün orijinal metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından emanete alınacaktır.

**BU SÖZLEŞME AŞAĞIDA İMZASI BULUNAN TAM YETKİLİ TEMSİLCİLER
TARAFINDAN USULÜNE UYGUN OLARAK İMZALANMIŞTIR.**

MONTREAL, ONALTI EYLÜL BİNDOKUZYÜZSEKSENİYEDİ.

EK A

KONTROL EDİLEN MADDELER

Grup	Madde	Ozon Tüketim Potansiyeli*
Grup I		
CFCL ₃	(CFC-11)	1.0
CF ₂ CL ₂	(CFC-12)	1.0
C ₂ F ₃ CL ₃	(CFC-113)	0.8
C ₂ F ₄ CL ₂	(CFC-114)	1.0
C ₂ F ₅ CL	(CFC-115)	0.6
Grup II		
CF ₂ BrCL	(halon-1211)	3.0
CF ₃ Br	(halon-1301)	10.0
C ₂ F ₄ Br ₂	(halon-2402)	(tespit edilecek)

(*) Bu ozon tüketim potansiyelleri mevcut bilgilere göre tespit edilen tahminlerdir ve periyodik olarak gözden geçirilecek, yenileneceklerdir.

VIENNA CONVENTION FOR THE PROTECTION
OF THE OZONE LAYER

Preamble

The Parties to this Convention,

Aware of the potentially harmful impact on human health and the environment through modification of the ozone layer,

Recalling the pertinent provisions of the Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment, and in particular principle 21, which provides that «States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction»,

Taking into account the circumstances and particular requirements of developing countries,

Mindful of the work and studies proceeding within both international and national organizations and, in particular, of the World Plan of Action on the Ozone Layer of the United Nations Environment Programme,

Mindful also of the precautionary measures for the protection of the ozone layer which have already been taken at the national and international levels,

Aware that measures to protect the ozone layer from modifications due to human activities require international co-operation and action, and should be based on relevant scientific and technical considerations,

Aware also of the need for further research and systematic observations to further develop scientific knowledge of the ozone layer and possible adverse effects resulting from its modification,

Determined to protect human health and the environment against adverse effects resulting from modifications of the ozone layer,

HAVE AGREED AS FOLLOWS :

Article 1

DEFINITIONS

For the purposes of this Convention :

1. «The ozone layer» means the layer of atmospheric ozone above the planetary boundary layer.
2. «Adverse effects» means changes in the physical environment or biota, including changes in climate, which have significant deleterious effects on human health or on the composition, resilience and productivity of natural and managed ecosystems, or on materials useful to mankind.
3. «Alternative technologies or equipment» means technologies or equipment the use of which makes it possible to reduce or effectively eliminate emissions of substances which have or are likely to have adverse effects on the ozone layer.

4. «Alternative substances» means substances which reduce, eliminate or avoid adverse effects on the ozone layer.

5. «Parties» means, unless the text otherwise indicates, Parties to this Convention.

6. «Regional economic integration organization» means an organization constituted by sovereign States of a given region which has competence in respect of matters governed by this Convention or its protocols and has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to the instruments concerned.

7. «Protocols» means protocols to this Convention.

Article 2

GENERAL OBLIGATIONS

1. The Parties shall take appropriate measures in accordance with the provisions of this Convention and of those protocols in force to which they are party to protect human health and the environment against adverse effects resulting or likely to result from human activities which modify or are likely to modify the ozone layer.

2. To this end the Parties shall, in accordance with the means at their disposal and their capabilities :

(a) Co-operate by means of systematic observations, research and information exchange in order to better understand and assess the effects of human activities on the ozone layer and the effects on human health and the environment from modification of the ozone layer;

(b) Adopt appropriate legislative or administrative measures and co-operate in harmonizing appropriate policies to control, limit, reduce or prevent human activities under their jurisdiction or control should it be found that these activities have or are likely to have adverse effects resulting from modification or likely modification of the ozone layer;

(c) Co-operate in the formulation of agreed measures, procedures and standards for the implementation of this Convention, with a view to the adoption of protocols and annexes;

(d) Co-operate with competent international bodies to implement effectively this Convention and protocols to which they are party.

3. The provisions of this Convention shall in no way affect the right of Parties to adopt, in accordance with international law, domestic measures additional to those referred to in paragraphs 1 and 2 above, nor shall they affect additional domestic measures already taken by a Party, provided that these measures are not incompatible with their obligations under this Convention.

4. The application of this article shall be based on relevant scientific and technical considerations.

Article 3

RESEARCH AND SYSTEMATIC OBSERVATIONS

1. The Parties undertake, as appropriate, to initiate and co-operate in, directly or through competent international bodies, the conduct of research and scientific assessments on :

- (a) The physical and chemical processes that may affect the ozone layer;
 - (b) The human health and other biological effects deriving from any modifications of the ozone layer, particularly those resulting from changes in ultra-violet solar radiation having biological effects (UV-B);
 - (c) Climatic effects deriving from any modifications of the ozone layer;
 - (d) Effects deriving from any modifications of the ozone layer and any consequent change in UV-B radiation on natural and synthetic materials useful to mankind;
 - (e) Substances, practices, processes and activities that may affect the ozone layer, and their cumulative effects;
 - (f) Alternative substances and technologies;
 - (g) Related socio-economic matters;
- and as further elaborated in annexes I and II.

2. The Parties undertake to promote or establish, as appropriate, directly or through competent international bodies and taking fully into account national legislation and relevant ongoing activities at both the national and international levels, joint or complementary programmes for systematic observation of the state of the ozone layer and other relevant parameters, as elaborated in annex I.

3. The Parties undertake to co-operate, directly or through competent international bodies, in ensuring the collection, validation and transmission of research and observational data through appropriate world data centres in a regular and timely fashion.

Article 4

CO-OPERATION IN THE LEGAL, SCIENTIFIC AND TECHNICAL FIELDS

1. The Parties shall facilitate and encourage the exchange of scientific, technical, socio-economic, commercial and legal information relevant to this Convention as further elaborated in annex II. Such information shall be supplied to bodies agreed upon by the Parties. Any such body receiving information regarded as confidential by the supplying Party shall ensure that such information is not disclosed and shall aggregate it to protect its confidentiality before it is made available to all Parties.

2. The Parties shall co-operate, consistent with their national laws, regulations and practices and taking into account in particular the needs of the developing countries, in promoting, directly or through competent international bodies, the development and transfer of technology and knowledge. Such co-operation shall be carried out particularly through :

- (a) Facilitation of the acquisition of alternative technologies by other Parties;
- (b) Provision of information on alternative technologies and equipment, and supply of special manuals or guides to them;
- (c) The supply of necessary equipment and facilities for research and systematic observations;
- (d) Appropriate training of scientific and technical personnel.

Article 5

TRANSMISSION OF INFORMATION

The Parties shall transmit, through the secretariat, to the Conference of the Parties established under article 6 information on the measures adopted by them in implementation of this Convention and of protocols to which they are party in such form and at such intervals as the meetings of the parties to the relevant instruments may determine.

Article 6

CONFERENCE OF THE PARTIES

1. A Conference of the Parties is hereby established. The first meeting of the Conference of the Parties shall be convened by the secretariat designated on an interim basis under article 7 not later than one year after entry into force of this Convention. Thereafter, ordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at regular intervals to be determined by the Conference at its first meeting.

2. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

3. The Conference of the Parties shall by consensus agree upon and adopt rules of procedure and financial rules for itself and for any subsidiary bodies it may establish, as well as financial provisions governing the functioning of the secretariat.

4. The Conference of the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Convention, and, in addition, shall :

(a) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with article 5 and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;

(b) Review the scientific information on the ozone layer, on its possible modification and on possible effects of any such modification;

(c) Promote, in accordance with article 2, the harmonization of appropriate policies, strategies and measures for minimizing the release of substances causing or likely to cause modification of the ozone layer, and make recommendations on any other measures relating to this Convention;

(d) Adopt, in accordance with articles 3 and 4, programmes for research, systematic observations, scientific and technological co-operation the exchange of information and the transfer of technology and knowledge;

(e) Consider and adopt, as required, in accordance with articles 9 and 10, amendments to this Convention and its annexes;

(f) Consider amendments to any protocol, as well as to any annexes thereto, and, if so decided, recommend their adoption to the parties to the protocol concerned;

(g) Consider and adopt, as required, in accordance with article 10, additional annexes to this Convention;

- (h) Consider and adopt, as required, protocols in accordance with article 8,
- (i) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Convention;
- j) Seek, where appropriate, the services of competent international bodies and scientific committees, in particular the World Meteorological Organization and the World Health Organization, as well as the Co-ordinating Committee on the Ozone Layer, in scientific research, systematic observations and other activities pertinent to the objectives of this Convention, and make use as appropriate of information from these bodies and committees;
- (k) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention.

5. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not party to this Convention, may be represented at meetings of the Conference of the Parties by observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, qualified in fields relating to the protection of the ozone layer which has informed the secretariat of its wish to be represented at a meeting of the Conference of the Parties as an observer may be admitted unless at least one-third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Conference of the Parties.

Article 7

SECRETARIAT

1. The functions of the secretariat shall be:

- (a) To arrange for and service meetings provided for in articles 6,8,9 and 10;
- (b) To prepare and transmit reports based upon information received in accordance with articles 4 and 5, as well as upon information derived from meetings of subsidiary bodies established under article 6;
- (c) To perform the functions assigned to it by any protocol;
- (d) To prepare reports on its activities carried out in implementation of its functions under this Convention and present them to the Conference of the Parties;
- (e) To ensure the necessary co-ordination with other relevant international bodies, and in particular to enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions;
- (f) To perform such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.

2. The secretariat functions will be carried out on an interim basis by the United Nations Environment Programme until the completion of the first ordinary meeting of the Conference of the Parties held pursuant to article 6. At its first ordinary meeting, the Conference of the Parties shall designate the secretariat from amongst those existing competent international organizations which have signified their willingness to carry out the secretariat functions under this Convention.

Article 8

ADOPTION OF PROTOCOLS

1. The Conference of the Parties may at a meeting adopt protocols pursuant to article 2.

2. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before such a meeting.

Article 9

AMENDMENT OF THE CONVENTION OR PROTOCOLS

1. Any Party may propose amendments to this Convention or to any protocol. Such amendments shall take due account, inter alia, of relevant scientific and technical considerations.

2. Amendments to this Convention shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties. Amendments to any protocol shall be adopted at a meeting of the Parties to the protocol in question. The text of any proposed amendment to this Convention or to any protocol, except as may otherwise be provided in such protocol, shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories to this Convention for information.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting, and shall be submitted by the Depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance.

4. The procedure mentioned in paragraph 3 above shall apply to amendments to any protocol, except that a two-thirds majority of the parties to that protocol present and voting at the meeting shall suffice for their adoption.

5. Ratification, approval or acceptance of amendments shall be notified to the Depositary in writing. Amendments adopted in accordance with paragraphs 3 or 4 above shall enter into force between parties having accepted them on the ninetieth day after the receipt by the Depositary of notification of their ratification, approval or acceptance by at least three-fourths of the Parties to this Convention or by at least two-thirds of the parties to the protocol concerned, except as may otherwise be provided in such protocol. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after that Party deposits its instrument of ratification, approval or acceptance of the amendments.

6. For the purposes of this article, «Parties present and voting» means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 10

ADOPTION AND AMENDMENT OF ANNEXES

1. The annexes to this Convention or to any protocol shall form an integral part of this Convention or of such protocol, as the case may be, and, unless expressly provided otherwise, a reference to this Convention or its protocols constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Such annexes shall be restricted to scientific technical and administrative matters.

2. Except as may be otherwise provided in any protocol with respect to its annexes, the following procedure shall apply to the proposal, adoption and entry into force of additional annexes to this Convention or of annexes to a protocol:

(a) Annexes to this Convention shall be proposed and adopted according to the procedure laid down in article 9, paragraphs 2 and 3, while annexes to any protocol shall be proposed and adopted according to the procedure laid down in article 9, paragraphs 2 and 4;

(b) Any party that is unable to approve an additional annex to this Convention or an annex to any protocol to which it is party shall so notify the Depositary, in writing, within six months from the date of the communication of the adoption by the Depositary. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time substitute an acceptance for a previous declaration of objection and the annexes shall thereupon enter into force for that Party;

(c) On the expiry of six months from the date of the circulation of the communication by the Depositary, the annex shall become effective for all Parties to this Convention or to any protocol concerned which have not submitted a notification in accordance with the provision of subparagraph (b) above.

3. The proposal, adoption and entry into force of amendments to annexes to this Convention or to any protocol shall be subject to the same procedure as for the proposal, adoption and entry into force of annexes to the Convention or annexes to a protocol. Annexes and amendments thereto shall take due account, *inter alia*, of relevant scientific and technical considerations.

4. If an additional annex or an amendment to annex involves an amendment to this Convention or to any protocol, the additional annex or amended annex shall not enter into force until such time as the amendment to this Convention or to the protocol concerned enters into force.

Article 11

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. In the event of a dispute between Parties concerning the interpretation or application of this Convention, the parties concerned shall seek solution by negotiation.

2. If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

3. When ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a State or regional economic integration organization may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 or paragraph 2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory;

(a) Arbitration in accordance with procedures to be adopted by the Conference of the Parties at its first ordinary meeting;

(b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.

4. If the parties have not, in accordance with paragraph 3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with paragraph 5 below unless the parties otherwise agree.

5. A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall be composed of an equal number of members appointed by each party concerned and a chairman chosen jointly by the members appointed by each party. The commission shall render a final and recommendatory award, which the parties shall consider in good faith.

6. The provisions of this article shall apply with respect to any protocol except as otherwise provided in the protocol concerned.

Article 12

SIGNATURE

This Convention shall be open for signature by States and by regional economic integration organizations at the Federal Ministry for Foreign Affairs of the Republic of Austria in Vienna from 22 March 1985 to 21 September 1985, and at United Nations Headquarters in New York from 22 September 1985 to 21 March 1986.

Article 13

RATIFICATION, ACCEPTANCE OR APPROVAL

1. This Convention and any protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by States and by regional economic integration organizations. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

2. Any organization referred to in paragraph 1 above which becomes a Party to this Convention or any protocol without any of its member States being as the case may be. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to the Convention or relevant protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligation under the Convention or protocol, as the case may be. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention or relevant protocol concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance or approval, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification in the extent of their competence.

Article 14

ACCESSION

1. This Convention and any protocol shall be open for accession by States and by regional economic integration organizations from the date on which the Convention or the protocol concerned is closed for signature. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

2. In their instruments of accession, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification in the extent of their competence.

3. The provisions of article 13, paragraph 2, shall apply to regional economic integration organizations which accede to this Convention or any protocol.

Article 15

RIGHT TO VOTE

1. Each Party to this Convention or to any protocol shall have one vote.
2. Except as provided for in paragraph 1 above, regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to the Convention or the relevant protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 16

RELATIONSHIP BETWEEN THE CONVENTION AND ITS PROTOCOLS

1. A State or a regional economic integration organization may not become a party to a protocol unless it is, or becomes at the same time, a Party to the Convention.
2. Decisions concerning any protocol shall be taken only by the parties to the protocol concerned.

Article 17

ENTRY INTO FORCE

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. Any protocol, except as otherwise provided in such protocol, shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the eleventh instrument of ratification, acceptance or approval of such protocol or accession thereto.
3. For each Party which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, it shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
4. Any protocol, except as otherwise provided in such protocol, shall enter into force for a party that ratifies, accepts or approves that protocol or accedes thereto after its entry into force pursuant to paragraph 2 above, on the ninetieth day after the date on which that party deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which the Convention enters into force for that Party, whichever shall be the later.
5. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Article 18

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Convention.

Article 19

WITHDRAWAL

1. At any time after four years from the date on which this Convention has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.

2. Except as may be provided in any protocol, at any time after four years from the date on which such protocol has entered into force for a party, that party may withdraw from the protocol by giving written notification to the Depositary.

3. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

4. Any Party which withdraws from this Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is party.

Article 20

DEPOSITARY

1. The Secretary-General of the United Nations shall assume the functions of depositary of this Convention and any protocols.

2. The Depositary shall inform the Parties, in particular, of :

(a) The signature of this Convention and of any protocol, and the deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession in accordance with articles 13 and 14;

(b) The date on which the Convention and any protocol will come into force in accordance with article 17;

(c) Notifications of withdrawal made in accordance with article 19;

(d) Amendments adopted with respect to the Convention and any protocol, their acceptance by the parties and their date of entry into force in accordance with article 9;

(e) All communications relating to the adoption and approval of annexes and to the amendment of annexes in accordance with article 10;

(f) Notifications by regional economic integration organizations of the extent of their competence with respect to matters governed by this Convention and any protocols, and of any modifications thereof.

(g) Declarations made in accordance with article 11, paragraph 3.

Article 21

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised to that effect, have signed this Convention.

Done at Vienna

on the 22nd day of March 1985

Annex I

RESEARCH AND SYSTEMATIC OBSERVATIONS

1. The Parties to the Convention recognize that the major scientific issues are :

(a) Modification of the ozone layer which would result in a change in the amount of solar ultra-violet radiation having biological effects (UV-B) that reaches the Earth's surface and the potential consequences for human health, for organisms, ecosystems and materials useful to mankind;

(b) Modification of the vertical distribution of ozone, which could change the temperature structure of the atmosphere and the potential consequences for weather and climate.

2. The Parties to the Convention, in accordance with article 3, shall co-operate in conducting research and systematic observations and in formulating recommendations for future research and observation in such areas :

(a) Research into the physics and chemistry of the atmosphere :

(i) Comprehensive theoretical models: further development of models which consider the interaction between radiative, dynamic and chemical processes; studies of the simultaneous effects of various man-made and naturally occurring species upon atmospheric ozone; interpretation of satellite and non-satellite measurement data sets; evaluation of trends in atmospheric and geophysical parameters, and the development of methods for attributing changes in these parameters to specific causes;

(ii) Laboratory studies of : rate coefficients, absorption cross-sections and mechanisms of tropospheric and stratospheric chemical and photochemical processes; spectroscopic data to support field measurements in all relevant spectral regions;

(iii) Field measurements: the concentration and fluxes of key source gases of both natural and anthropogenic origin; atmospheric dynamics studies; simultaneous measurements of photochemically-related species down to the planetary boundary layer, using in situ and remote sensing instruments; intercomparison of different sensors, including co-ordinated correlative measurements for satellite instrumentation; three-dimensional fields of key atmospheric trace constituents, solar spectral flux and meteorological parameters;

(iv) Instrument development, including satellite and non-satellite sensors for atmospheric trace constituents, solar flux and meteorological parameters;

(b) Research into health, biological and photodegradation effects :

(i) The relationship between human exposure to visible and ultra-violet solar radiation and (a) the development of both non-melanoma and melanoma skin cancer and (b) the effects on the immunological system;

(ii) Effects of UV-B radiation, including the wavelength dependence, upon (a) agricultural crops, forests and other terrestrial ecosystems and (b) the aquatic food web and fisheries, as well as possible inhibition of oxygen production by marine phytoplankton;

(iii) The mechanisms by which UV-B radiation acts on biological materials, species and ecosystems, including: the relationship between dose, dose rate, and response; photorepair, adaptation, and protection;

(iv) Studies of biological action spectra and the spectral response using polychromatic radiation in order to include possible interactions of the various wavelength regions;

(v) The influence of UV-B radiation on: the sensitivities and activities of biological species important to the biospheric balance; primary processes such as photosynthesis and biosynthesis;

(vi) The influence of UV-B radiation on the photodegradation of pollutants: agricultural chemicals and other materials;

(c) Research on effects on climate :

(i) Theoretical and observational studies of the radiative effects of ozone and other trace species and the impact on climate parameters, such as land and ocean surface temperatures, precipitation patterns, the exchange between the troposphere and stratosphere;

(ii) The investigation of the effects of such climate impacts on various aspects of human activity;

(d) Systematic observations on :

(i) The status of the ozone layer (i.e. the spatial and temporal variability of the total column content and vertical distribution) by making the Global Ozone Observing System, based on the integration of satellite and ground-based systems, fully operational;

(ii) The tropospheric and stratospheric concentrations of source gases for the HOx, NOx, ClOx and carbon families;

(iii) The temperature from the ground to the mesosphere, utilizing both ground-based and satellite systems;

(iv) Wavelength-resolved solar flux reaching, and thermal radiation leaving, the Earth's atmosphere, utilizing satellite measurements;

(v) Wavelength-resolved solar flux reaching the Earth's surface in the ultra-violet range having biological effects (UV-B);

(vi) Aerosol properties and distribution from the ground to the mesosphere, utilizing ground-based, airborne and satellite systems;

(vii) Climatically important variables by the maintenance of programmes of high-quality meteorological surface measurements;

(viii) Trace species, temperatures, solar flux and aerosols utilizing improved methods for analysing global data.

3. The Parties to the Convention shall co-operate, taking into account the particular needs of the developing countries, in promoting the appropriate scientific and technical training required to participate in the research and systematic observations outlined in this annex. Particular emphasis should be given to the intercalibration of observational instrumentation and methods with a view to generating comparable or standardized scientific data sets.

4. The following chemical substances of natural and anthropogenic origin, not listed in order of priority, are thought to have the potential to modify the chemical and physical properties of the ozone layer.

(a) Carbon substances :

(i) Carbon monoxide (CO)

Carbon monoxide has significant natural and anthropogenic sources and is thought to play a major direct role in tropospheric photochemistry, and an indirect role in stratospheric photochemistry.

(ii) Carbon dioxide (CO₂)

Carbon dioxide has significant natural and anthropogenic sources, and affects stratospheric ozone by influencing the thermal structure of the atmosphere.

(iii) Methane (CH₄)

Methane has both natural and anthropogenic sources, and affects both tropospheric and stratospheric ozone.

(iv) Non-methane hydrocarbon species

Non-methane hydrocarbon species, which consist of a large number of chemical substances, have both natural and anthropogenic sources, and play a direct role in tropospheric photochemistry and an indirect role in stratospheric photochemistry.

(b) Nitrogen substances :

(i) Nitrous oxide (N₂O)

The dominant sources of N₂O are natural, but anthropogenic contributions are becoming increasingly important. Nitrous oxide is the primary source of stratospheric NO_x, which play a vital role in controlling the abundance of stratospheric ozone.

(ii) Nitrogen oxides (NO_x)

Ground-level sources of NO_x play a major direct role only in tropospheric photochemical processes and an indirect role in stratosphere photochemistry, whereas injection of NO_x close to the tropopause may lead directly to a change in upper tropospheric and stratospheric ozone.

(c) Chlorine substances :

(i) Fully halogenated alkanes, e.g. CCL₄, CFCL₃ (CFC-11),

CF₂CL₂ (CFC-12), C₂F₃CL₃ (CFC-113), C₂F₄CL₂ (CFC-114)

Fully halogenated alkanes are anthropogenic and act as a source of ClO_x, which plays a vital role in ozone photochemistry, especially in the 30-50 km altitude region.

(ii) Partially halogenated alkanes, e.g. CH₃CL, CHF₂CL (CFC-22),

CH₃CCL₃, CHFCL₂ (CFC-21)

The sources of CH₃Cl are natural, whereas the other partially halogenated alkanes mentioned above are anthropogenic in origin. These gases also act as a source of stratospheric ClO_x.

(d) Bromine substances :

Fully halogenated alkanes, a.g. CF₃Br

These gases are anthropogenic and act as a source of BrO_x, which behaves in a manner similar to ClO_x.

(e) Hydrogen substances :

(i) Hydrogen (H₂)

Hydrogen, the source of which is natural and anthropogenic, plays a minor role in stratospheric photochemistry.

(ii) Water (H₂O)

Water, the source of which is natural, plays a vital role in both tropospheric and stratospheric photochemistry. Local sources of water vapour in the stratosphere include the oxidation of methane and, to a lesser extent, of hydrogen.

Annex II

INFORMATION EXCHANGE

1. The Parties to the Convention recognize that the collection and sharing of information is an important means of implementing the objectives of this Convention and of assuring that any actions that may be taken are appropriate and equitable. Therefore, Parties shall exchange scientific, technical, socio-economic, business, commercial and legal information.

2. The Parties to the Convention, in deciding what information is to be collected and exchanged, should take into account the usefulness of the information and the costs of obtaining it. The Parties further recognize that co-operation under this annex has to be consistent with national laws, regulations and practices regarding patents, trade secrets, and protection of confidential and proprietary information.

3. Scientific information

This includes information on :

(a) Planned and ongoing research, both governmental and private, to facilitate the co-ordination of research programmes so as to make the most effective use of available national and international resources;

(b) The emission data needed for research;

(c) Scientific results published in peer-reviewed literature on the understanding of the physics and chemistry of the Earth's atmosphere and of its susceptibility to change, in particular on the state of the ozone layer and effects on human health, environment and climate which would result from changes on all time-scales in either the total column content or the vertical distribution of ozone;

(d) The assessment of research results and the recommendations for future research.

4. Technical information

This includes information on :

(a) The availability and costs of chemical substitutes and of alternative technologies to reduce the emissions of ozone-modifying substances and related planned and ongoing research;

(b) The limitations and any risks involved in using chemical or other substitutes and alternative technologies.

5. Socio-economic and commercial information on the substances referred to in annex I

This includes information on :

(a) Production and production capacity;

(b) Use and use patterns;

(c) Imports/exports;

(d) The costs, risks and benefits of human activities which may indirectly modify the ozone layer and of the impacts of regulatory actions taken or being considered to control these activities.

6. Legal information

This includes information on :

(a) National laws, administrative measures and legal research relevant to the protection of the ozone layer;

(b) International agreements, including bilateral agreements, relevant to the protection of the ozone layer;

(c) Methods and terms of licensing and availability of patents relevant to the protection of the ozone layer.

MONTREAL PROTOCOL ON SUBSTANCES THAT DEplete THE OZONE LAYER

The Parties to this Protocol,

Being Parties to the Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer,

Mindful of their obligation under that Convention to take appropriate measures to protect human health and the environment against adverse effects resulting or likely to result from human activities which modify or are likely to modify the ozone layer,

Recognizing that world-wide emissions of certain substances can significantly deplete and otherwise modify the ozone layer in a manner that is likely to result in adverse effects on human health and the environment,

Conscious of the potential climatic effects of emissions of these substances,

Aware that measures taken to protect the ozone layer from depletion should be based on relevant scientific knowledge, taking into account technical and economic considerations,

Determined to protect the ozone layer by taking precautionary measures to control equitably total global emissions of substances that deplete it, with the ultimate objective of their elimination on the basis of developments in scientific knowledge, taking into account technical and economic considerations,

Acknowledging that special provision is required to meet the needs of developing countries for these substances,

Noting the precautionary measures for controlling emissions of certain chlorofluorocarbons that have already been taken at national and regional levels,

Considering the importance of promoting international co-operation in the research and development of science and technology relating to the control and reduction of emissions of substances that deplete the ozone layer, bearing in mind in particular the needs of developing countries,

HAVE AGREED AS FOLLOWS :

ARTICLE 1 : DEFINITIONS

For the purposes of this Protocol :

1. «Convention» means the Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer, adopted on 22 March 1985.

2. «Parties» means, unless the text otherwise indicates, Parties to this Protocol.

3. «Secretariat» means the secretariat of the Convention.

4. «Controlled substance» means a substance listed in Annex A to this Protocol, whether existing alone or in a mixture. It excludes, however, any such substance or mixture which is in a manufactured product other than a container used for the transportation or storage of the substance listed.

5. «Production» means the amount of controlled substances produced minus the amount destroyed by technologies to be approved by the Parties.

6. «Consumption» means production plus imports minus exports of controlled substances.

7. «Calculated levels» of production, imports, exports and consumption means levels determined in accordance with Article 3.

8. «Industrial rationalization» means the transfer of all or a portion of the calculated level of production of one Party to another, for the purpose of achieving economic efficiencies or responding to anticipated shortfalls in supply as a result of plant closures.

ARTICLE 2 : CONTROL MEASURES

1. Each Party shall ensure that for the twelve-month period commencing on the first day of the seventh month following the date of the entry into force of this Protocol, and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of consumption of the controlled substances in Group I of Annex A does not exceed its calculated level of consumption in 1986. By the end of the same period, each Party producing one or more of these substances shall ensure that its calculated level of production of the substances does not exceed its calculated level of production in 1986, except that such level may have increased by no more than ten per cent based on the 1986 level. Such increase shall be permitted only so as to satisfy the basic domestic needs of the Parties operating under Article 5 and for the purposes of industrial rationalization between Parties.

2. Each Party shall ensure that for the twelve-month period commencing on the first day of the thirty-seventh month following the date of the entry into force of this Protocol, and in each twelve month period thereafter, its calculated level of consumption of the controlled substances listed in Group II of Annex A does not exceed its calculated level of consumption in 1986. Each Party producing one or more of these substances shall ensure that its calculated level of production of the substances does not exceed its calculated level of production in 1986, except that such level may have increased by no more than ten per cent based on the 1986 level. Such increase shall be permitted only so as to satisfy the basic domestic needs of the Parties operating under Article 5 and for the purposes of industrial rationalization between Parties. The mechanisms for implementing these measures shall be decided by the Parties at their first meeting following the first scientific review.

3. Each Party shall ensure that for the period 1 July 1993 to 30 June 1994 and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of consumption of the controlled substances in Group I of Annex A does not exceed, annually, eighty per cent of its calculated level of consumption in 1986. Each Party producing one or more of these substances shall, for the same periods, ensure that its calculated level of production of the substances does not exceed, annually, eighty per cent of its calculated level of production in 1986. However, in order to satisfy the basic domestic needs of the Parties operating under Article 5 and for the purposes of industrial rationalization between Parties, its calculated level of production may exceed that limit by up to ten per cent of its calculated level of production in 1986.

4. Each Party shall ensure that for the period 1 July 1998 to 30 June 1999, and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of consumption of the controlled substances in Group I of Annex A does not exceed, annually, fifty per cent of its calculated level of consumption in 1986. Each Party producing one or more of these substances shall, for the same periods, ensure that its calculated level of production of the substances does not exceed, annually, fifty per cent of its calculated level of production in 1986. However, in order to satisfy the basic domestic

needs of the Parties operating under Article 5 and for the purposes of industrial rationalization between Parties, its calculated level of production may exceed that limit by up to fifteen per cent of its calculated level of production in 1986. This paragraph will apply unless the Parties decide otherwise at a meeting by a two-thirds majority of Parties present and voting, representing at least two-thirds of the total calculated level of consumption of these substances of the Parties. This decision shall be considered and made in the light of the assessments referred to in Article 6.

5. Any Party whose calculated level of production in 1986 of the controlled substances in Group I of Annex A was less than twenty-five kilotonnes may, for the purposes of industrial rationalization, transfer to or receive from any other Party, production in excess of the limits set out in paragraphs 1, 3 and 4 provided that the total combined calculated levels of production of the Parties concerned does not exceed the production limits set out in this Article. Any transfer of such production shall be notified to the secretariat, no later than the time of the transfer.

6. Any Party not operating under Article 5, that has facilities for the production of controlled substances under construction, or contracted for, prior to 16 September 1987, and provided for in national legislation prior to 1 January 1987, may add the production from such facilities to its 1986 production of such substances for the purposes of determining its calculated level of production for 1986, provided that such facilities are completed by 31 December 1990 and that such production does not raise that Party's annual calculated level of consumption of the controlled substances above 0.5 kilograms per capita.

7. Any transfer of production pursuant to paragraph 5 or any addition of production pursuant to paragraph 6 shall be notified to the secretariat, no later than the time of the transfer or addition.

8. (a) Any Parties which are Members States of a regional economic integration organization as defined in Article 1 (6) of the Convention may agree that they shall jointly fulfil their obligations respecting consumption under this Article provided that their total combined calculated level of consumption does not exceed the levels required by this Article.

(b) The Parties to any such agreement shall inform the secretariat of the terms of the agreement before the date of the reduction in consumption with which the agreement is concerned.

(c) Such agreement will become operative only if all Member States of the regional economic integration organization and the organization concerned are Parties to the Protocol and have notified the secretariat of their manner of implementation.

9. (a) Based on the assessments made pursuant to Article 6, the Parties may decide whether :

- (i) Adjustments to the ozone depleting potentials specified in Annex A should be made and, if so, what the adjustments should be; and
- (ii) Further adjustments and reductions of production or consumption of the controlled substances from 1986 levels should be undertaken and, if so, what the scope, amount and timing of any such adjustments and reductions should be;

(b) Proposals for such adjustments shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting of the Parties at which they are proposed for adoption;

(c) In taking such decisions, the Parties shall make every effort to reach agreement by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, such decisions shall as a last resort, be adopted by a two-thirds majority vote of the Parties present and voting representing at least fifty per cent of the total consumption of the controlled substances of the Parties,

(d) The decisions, which shall be binding on all Parties, shall forthwith be communicated to the Parties by the Depositary. Unless otherwise provided in the decisions, they shall enter into force on the expiry of six months from the date of the circulation of the communication by the Depositary.

10. (a) Based on the assessments made pursuant to Article 6 of this Protocol an in accordance with the procedure set out in Article 9 of the Convention, the Parties may decide:

(i) Whether any substances, and if so which, should be added to or removed from any annex to this Protocol; and

(ii) The mechanism, scope and timing of the control measures that should apply to those substances;

(b) Any such decision shall become effective, provided that it has been accepted by a two-thirds majority vote of the Parties present and voting.

11. Notwithstanding the provisions contained in this Article, Parties may take more stringent measures than those required by this Article.

ARTICLE 3 : CALCULATION OF CONTROL LEVELS

For the purposes of Articles 2 and 5, each Party shall, for each Group of substances in Annex A, determine its calculated levels of:

(a) Production by:

(i) Multiplying its annual production of each controlled substance by the ozone depleting potential specified in respect of it in Annex A; and

(ii) Adding together, for each such Group, the resulting figures;

(b) Imports and exports, respectively, by following, mutatis mutandis, the procedure set out in subparagraph (a); and

(c) Consumption by adding together its calculated levels of production and imports and subtracting its calculated level of exports as determined in accordance with subparagraphs (a) and (b). However, beginning on 1 January 1993, any export of controlled substances to non-Parties shall not be subtracted in calculating the consumption level of the exporting Party.

ARTICLE 4 : CONTROL OF TRADE WITH NON-PARTIES

1. Within one year of the entry into force of this Protocol, each Party shall ban the import of controlled substances from any State not party to this Protocol.

2. Beginning on 1 January 1993, no Party operating under paragraph 1 of Article 5 may export any controlled substances to any State not party to this Protocol.

3. Within three years of the date of the entry into force of this Protocol, the Parties shall, following the procedures in Article 10 of the Convention, elaborate in an annex a list of products containing controlled substances. Parties that have not objected to the annex in accordance with those procedures shall ban, within one year,

of the annex having become effective, the import of those products from any State not party to this Protocol.

4. Within five years of the entry into force of this Protocol, the Parties shall determine the feasibility of banning or restricting, from states not party to this Protocol, the import of products produced with, but not containing, controlled substances. If determined feasible, the Parties shall, following the procedures in Article 10 of the Convention, elaborate in an annex a list of such products. Parties that have not objected to it in accordance with those procedures shall ban or restrict, within one year of the annex having become effective, the import of those products from any State not party to this Protocol.

5. Each Party shall discourage the export, to any State not party to this Protocol, of technology for producing and for utilizing controlled substances.

6. Each Party shall refrain from providing new subsidies, aid, credits, guarantees or insurance programmes for the export to States not party to this Protocol of products, equipment, plants or technology that would facilitate the production of controlled substances.

7. Paragraphs 5 and 6 shall not apply to products, equipment, plants or technology that improve the containment, recovery, recycling or destruction of controlled substances, promote the development of alternative substances, or otherwise contribute to the reduction of emissions of controlled substances.

8. Notwithstanding the provisions of this Article, imports referred to in paragraphs 1, 3 and 4 may be permitted from any State not party to this Protocol if that State is determined, by a meeting of the Parties, to be in full compliance with Article 2 and this Article, and has submitted data to that effect as specified in Article 7.

ARTICLE 5 : SPECIAL SITUATION OF DEVELOPING COUNTRIES

1. Any Party that is a developing country and whose annual calculated level of consumption of the controlled substances is less than 0.3 kilograms per capita on the date of the entry into force of the Protocol for it, or any time thereafter within ten years of the date of entry into force of the Protocol shall, in order to meet its basic domestic needs, be entitled to delay its compliance with the control measures set out in paragraphs 1 to 4 of Article 2 by ten years after that specified in those paragraphs. However, such Party shall not exceed an annual calculated level of consumption of 0.3 kilograms per capita. Any such Party shall be entitled to use either the average of its annual calculated level of consumption for the period 1995 to 1997 inclusive or a calculated level of consumption of 0.3 kilograms per capita, whichever is the lower, as the basis for its compliance with the control measures.

2. The Parties undertake to facilitate access to environmentally safe alternative substances and technology for Parties that are developing countries and assist them to make expeditious use of such alternatives.

3. The Parties undertake to facilitate bilaterally or multilaterally the provision of subsidies, aid, credits, guarantees or insurance programmes to Parties that are developing countries for the use of alternative technology and for substitute products.

ARTICLE 6 : ASSESSMENT AND REVIEW OF CONTROL MEASURES

Beginning in 1990, and at least every four years thereafter, the Parties shall assess the control measures provided for in Article 2 on the basis of available scientific, environmental, technical and economic information. At least one year before each assessment, the Parties shall convene appropriate panels of experts qualified in the fields mentioned and determine the composition and terms of reference of any such panels. Within one year of being convened, the panels will report their conclusions, through the secretariat, to the Parties.

ARTICLE 7 : REPORTING OF DATA

1. Each Party shall provide to the secretariat, within three months of becoming a Party, statistical data on its production, imports and exports of each of the controlled substances for the year 1986, or the best possible estimates of such data where actual data are not available.

2. Each Party shall provide statistical data to the secretariat on its annual production (with separate data on amounts destroyed by technologies to be approved by the Parties), imports, and exports to Parties and non-Parties, respectively, of such substances for the year during which it becomes a Party and for each year thereafter. It shall forward the data no later than nine months after the end of the year to which the data relate.

ARTICLE 8 : NON-COMPLIANCE

The Parties, at their first meeting, shall consider and approve procedures and institutional mechanisms for determining non-compliance with the provisions of this Protocol and for treatment of Parties found to be in non-compliance.

ARTICLE 9 : RESEARCH, DEVELOPMENT, PUBLIC AWARENESS AND EXCHANGE OF INFORMATION

1. The Parties shall co-operate, consistent with their national laws, regulations and practices and taking into account in particular the needs of developing countries, in promoting, directly or through competent international bodies, research, development and exchange of information on :

(a) Best technologies for improving the containment, recovery, recycling or destruction of controlled substances or otherwise reducing their emissions;

(b) Possible alternatives to controlled substances, to products containing such substances, and to products manufactured with them; and

(c) Costs and benefits of relevant control strategies.

2. The Parties, individually, jointly or through competent international bodies, shall co-operate in promoting public awareness of the environmental effects of the emissions of controlled substances and other substances that deplete the ozone layer.

3. Within two years of the entry into force of this Protocol and every two years thereafter, each Party shall submit to the secretariat a summary of the activities it has conducted pursuant to this Article.

ARTICLE 10 : TECHNICAL ASSISTANCE

1. The Parties shall in the context of the provisions of Article 4 of the convention, and taking into account in particular the needs of developing countries, co-operate in promoting technical assistance to facilitate participation in and implementation of this Protocol.

3. Any Party of Signatory to this Protocol may submit a request to the secretariat for technical assistance for the purposes of implementing or participating in the Protocol.

3. The Parties, at their first meeting, shall begin deliberations on the means of fulfilling the obligations set out in Article 9, and paragraphs 1 and 2 of this Article, including the preparation of workplans. Such workplans shall pay special attention to the needs and circumstances of the developing countries. States and regional economic integration organizations not party to the Protocol should be encouraged to participate in activities specified in such workplans.

ARTICLE 11 : MEETINGS OF THE PARTIES

1. The Parties shall hold meetings at regular intervals. The secretariat shall convene the first meeting of the Parties not later than one year after the date of the entry into force of this Protocol and in conjunction with a meeting of the Conference of the Parties to the Convention, if a meeting of the latter is scheduled within that period.

2. Subsequent ordinary meetings of the parties shall be held, unless the Parties otherwise decide, in conjunction with meetings of the Conference of the Parties to the Convention. Extraordinary meetings of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by a meeting of the Parties, or at the written request of any Party, provided that, within six months of such a request being communicated to them by the secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

3. The Parties, at their first meeting, shall:

(a) Adopt by consensus rules of procedure for their meetings;

(b) Adopt by consensus the financial rules referred to in paragraph 2 of Article 13;

(c) Establish the panels and determine the terms of reference referred to in Article 6;

(d) Consider and approve the procedures and institutional mechanisms specified in Article 8; and

(e) Begin preparation of workplans pursuant to paragraph 3 of Article 10.

4. The functions of the meetings of the Parties shall be to:

(a) Review the implementation of this Protocol;

(b) Decide on any adjustments or reductions referred to in paragraph 9 of Article 2;

(c) Decide on any addition to, insertion in or removal from any annex of substances and on related control measures in accordance with paragraph 10 of Article 2;

(d) Establish, where necessary, guidelines or procedures for reporting of information as provided for in Article 7 and paragraph 3 of Article 9;

(e) Review requests for technical assistance submitted pursuant to paragraph 2 of Article 10;

(f) Review reports prepared by the secretariat pursuant to subparagraph (c) of Article 12;

(g) Assess, in accordance with Article 6, the control measures provided for in Article 2;

(h) Consider and adopt, as required, proposals for amendment of this Protocol or any annex and for any new annex;

(i) Consider and adopt the budget for implementing this Protocol; and

(j) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Protocol.

5. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not party to this Protocol, may be represented at meetings of the Parties as observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, qualified in fields relating to the protection of the ozone layer which has informed the secretariat of its wish to be represented at a meeting of the Parties as an observer may be admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Parties.

ARTICLE 12 : SECRETARIAT

For the purposes of this Protocol, the secretariat shall:

(a) Arrange for and service meetings of the Parties as provided for in Article 11 :

(b) Receive and make available, upon request by a Party, data provided pursuant to Article 7;

(c) Prepare and distribute regularly to the Parties reports based on information received pursuant to Article 7 and 9;

(d) Notify the Parties of any request for technical assistance received pursuant to Article 10 so as to facilitate the provision of such assistance;

(e) Encourage non-Parties to attend the meetings of the Parties as observers and to act in accordance with the provisions of this Protocol;

(f) Provide, as appropriate, the information and requests referred to in subparagraphs (c) and (d) to such non-party observers; and

(g) Perform such other functions for the achievement of the purposes of this Protocol as may be assigned to it by the Parties.

ARTICLE 13: FINANCIAL PROVISIONS

1. The funds required for the operation of this Protocol, including those for the functioning of the secretariat related to this Protocol, shall be charged exclusively against contributions from the Parties.

2. The Parties, at their first meeting, shall adopt by consensus financial rules for the operation of this Protocol.

ARTICLE 14: RELATIONSHIP OF THIS PROTOCOL TO THE CONVENTION

Except as otherwise provided in this Protocol, the provisions of the convention relating to its protocols shall apply to this Protocol.

ARTICLE 15: SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature by States and by regional economic integration organizations in Montreal on 18 September 1987, in Ottawa from 17 September 1987 to 18 January 1988, and at United Nations Headquarters in New York from 17 January 1988 to 15 September 1988.

ARTICLE 16: ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force on 1 January 1989, provided that at least eleven instruments of ratification, acceptance, approval of the Protocol or accession thereto have been deposited by States or regional economic integration organizations representing at least two-thirds of 1986 estimated global consumption of the controlled substances, and the provisions of paragraph 1 of Article 17 of the Convention have been fulfilled. In the event that these conditions have not been fulfilled by that date, the Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date on which the conditions have been fulfilled.

2. For the purposes of paragraph 1, any such instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

3. After the entry into force of this Protocol, any State or regional economic integration organization shall become a Party to it on the ninetieth day following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

ARTICLE 17: PARTIES JOINING AFTER ENTRY INTO FORCE

Subject to Article 5, any State or regional economic integration organization which becomes a Party to this Protocol after the date of its entry into force, shall fulfil forthwith the sum of the obligations under Article 2, as well as under Article 4, that apply at that date to the States and regional economic integration organizations that became Parties on the date the Protocol entered into force.

ARTICLE 18: RESERVATIONS

No reservations may be made to this Protocol.

ARTICLE 19: WITHDRAWAL

For the purposes of this Protocol, the provisions of Article 19 of the Convention relating to withdrawal shall apply, except with respect Parties referred to in paragraph 1 of Article 5. Any such Party may withdraw from this Protocol by giving written notification to the Depositary at any time after four years of assuming the obligations specified in paragraphs 1 to 4 of Article 2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

ARTICLE 20: AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF THE UNDERSIGNED, BEING DULY AUTHORIZED TO THAT EFFECT, HAVE SIGNED THIS PROTOCOL.

DONE AT MONTREAL THIS SIXTEENTH DAY OF SEPTEMBER, ONE THOUSAND NINE HUNDRED AND EIGHTY SEVEN.

Annex A

CONTROLLED SUBSTANCES

Group	Substance	Ozone Depleting Potential(*)
Group I		
	CFCl ₃	(CFC-11) 1.0
	CF ₂ Cl ₂	(CFC-12) 1.0
	C ₂ F ₃ Cl ₃	(CFC - 113) 0.8
	C ₂ F ₄ Cl ₂	(CFC-114) 1.0
	C ₂ F ₅ Cl	(CFC-115) 0.6
Group II		
	CF ₂ BrCl	(halon-1211) 3.0
	CF ₃ Br	(halon-1301) 10.0
	C ₂ F ₄ Br ₂	(halon-2402) (to be determined)

(*) These ozone depleting potentials are estimates based on existing knowledge and will be reviewed and revised periodically.